

TRIMITAS

**Gegužę –
geriausio
šaulių skyriaus
varžybos!**

9771392475004

1,99 €

svarbios pamokos

Ukraina patyrė, ką reiškia mokytis priešui jau trypiant jos žemę. Mes galime ir privalome mokytis jau dabar. Išmokime svarbias pamokas ir būkime pasiruošę dienai X.

Pilietinio pasipriešinimo pamokos

- Išmokssite tvarstyti žaizdas, naudoti turniketą, mobilizuoti galūnes, naudoti neštuvus.
- Išmokssite įžiebtį ugnį skeltuvu, kitomis priemonėmis. Pagaminti apkasų žvakę.
- Išmokssite elgesio taisyklių evakuojantis ir kaip parengti evakuacijos planą.
- Išmokssite pinti maskuojamąjį tinklą.

Atsparumo hibridinėms grėsmėms pamokos

- Išmokssite skirti hibridines grėsmes pagal veikėjus, jų tikslus ir naudojamus įrankius.
- Sužinosite informacinių, kibernetinių ir energetinių grėsmių atpažinimo ir užkardymo būdus.
- Suprasite, kaip identifikuoti užsienio žvalgybos tarnybų keliamas grėsmes.
- Gebėsite atpažinti propagandą, dezinformaciją ir melagienas.
- Sužinosite galimus atsako į hibridines atakas scenarijus.

2025 M. NR. 4 (1396)
TIRAŽAS 1000 EGZ.

©„TRIMITAS“, 2025
LEIDINIO INDEKSAS 5291.
ISSN 1392-4753

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 LŠS KRONIKA
- 16 BENDRYSTĖ / LŠS INFORMACIJA
Itališka virtuvė – šaulių rankose
- 18 LAUKO VIRTUVĖ / VALDAS KILPYS
Stiprinami šaulių maitinimo pajėgumai
- 20 VIENOS NUOTRAUKOS ISTORIJA / VALDAS KILPYS
Prašmatnūs motociklai ir fordas, arba Kodėl motociklo lopšio padangai stinga oro?
- 22 IŠMOKTOS PAMOKOS / GABRIELIUS E. KLIMENKA IR EDUARDAS KLIMENKA
Lašas po lašo ir lietpaltį pratašo
- 24 ARSENALAS / VALDAS KILPYS
Lengvasis kulkosvaidis HK 421: naujas, inovatyvus ir modulinis
- 26 KIBERNETINIS SAUGUMAS
„Spotify“ ir „Netflix“ traukia ne tik milijonus vartotojų, bet ir kibernetinius nusikaltėlius: 6 patarimai, kaip apsisaugoti
- 28 SAJA / SIMONA KULIEŠAITĖ
Jaunimas ir socialiniai tinklai. Ar medijos gali padaryti įtaką jaunimo pilietiškumui?
- 30 KARO ŽINGSNIAI / SERŽAS ŠEVČENKA IR VILMA KIURĖ
Ukraina 2014 metais (5 dalis)
- 36 VYTARAS RADZEVIČIUS
Ką rašė „Trimitas“?

Išleidžiamas paskutinę klekvieno mėnesio savaitę.

Kasdienės naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

Lietuvos šaulių sąjunga

VYR. REDAKTORIUS Vytaras Radzevičius
KALBOS REDAKTORĖ Sandra Balžekaitė
KORSPONDENTAS Valdas Kilpys
DIZAINAS Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

VIRŠELIO NUOTRAUKA: Vidmanto Činausko nuotraukoje – akimirka iš Geriausio šaulių skyriaus varžybų 2024 metais.

Autorių dėmesiai – medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

REDAKCIJOS KOLEGIJA:
Žilvinas Neliubšys / CV narys
Aurimas Navikas / CV narys
Augustas Žukauskas / CV narys
Aušra Garnienė / LŠS Komunikacijos skyriaus vedėja
Gabrielius E. Klimenka / šaulys
Gertrūda Šitkauskaitė / neformaliojo švietimo mokytoja
Irena Šalaviejienė / išeivijos šaulė

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negrąžinami ir nerecenzuojami.

SPAUSDINO UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvej.

LEIDĖJAS: Lietuvos šaulių sąjunga
[FACEBOOK.COM/SAULIUSAJUNGA.LT](https://facebook.com/sauliusajunga.lt)

ADRESAS: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
EL. P. redakcija@sauliusajunga.lt

GERIAUSIO ŠAULIŲ SKYRIAUS VARŽYBOS TELŠIUOSE

Gegužės 9–11 dienomis!

Nuotraukose – Vidmanto Činausko užfiksuotos akimirkos
iš 2024 m. geriausio šaulių skyriaus varžybų.

Laukiamiausias šaulių
metų renginys – jau
visai čia pat! Lietuvos
šaulių sąjungos
Geriausio šaulių
skyriaus varžybos –
Telšiuose gegužės
9–11 dienomis!

Rinktinės ruošiasi,
šauliai pluša
treniruotėse – visi
siekia vieno tikslo:
tapti geriausiais iš
geriausių.

Tai ne tik varžybos – tai
ištvermės, ryžto ir bendrystės
išbandymas!

Šaulių komandų laukia tikras iššūkis:

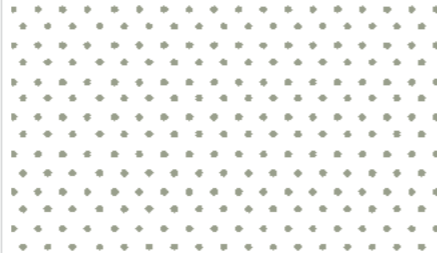
- 3 dienos
- 20 skirtingų užduočių: nuo kovinio šaudymo, kliūčių ruožų ir medicininės evakuacijos iki loginio mąstymo, dronų valdymo ir naktinio orientavimosi
- Dešimtys sunkių kilometrų tarp užduočių.

1

Geriausio šaulių skyriaus varžybos – tai galingas iššūkis, kuriame tenka peržengti ne tik fizinių, bet ir psichologinių galimybių ribas.

Kviečiame visus šaulius, jų šeimas ir draugus į Telšius – palaikyti savo rinktinių komandų!

Jūsų laukia šauliškas palapinių miestelis ir įkvepianti atmosfera.

Sekmadienį sutikime finišuojančius brolius ir seses su plojimais ir šūksniais – ir švęskime šią didžiulę šventę kartu!

GEGUŽĖS 11 D. (sekmadienis)
Turgaus aikštė, Telšiai

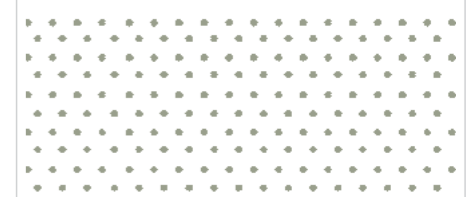
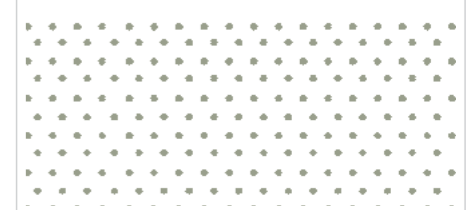
ŠVENTĖS PROGRAMA

08.00 – Finišuojančių šaulių sutikimas

11.30 – Grupės „Thundertale“ koncertas, šauliška košė, varžybų partnerių ekspozicija

13.00 – Nugalėtojų apdovanojimų ceremonija

Atvykite, palaikykite savus, švęskite pergalę ir pasinerkite į šaulišką nuotykį!

SEIME PRADĖJO VEIKTI LIETUVOS KARIUOMENĖS IR ŠAULIŲ SAJUNGOS DRAUGŲ GRUPĖ

Parlamente oficialiai suburta laikinoji grupė, vienijanti įvairių frakcijų Seimo narius. Jų tikslas – stiprinti paramą Lietuvos kariuomenei ir Šaulių sąjungai bei skatinti pilietinį įsitraukimą į nacionalinio saugumo stiprinimą.

Grupės pirmininku išrinktas socialdemokratas Audrius Radvilavičius.

JIS PABRĖŽIA, KAD:

- Krašto apsauga yra kiekvieno piliečio atsakomybė.
- Grupė skatins dialogą su pilietine visuomene.
- Bus organizuojami renginiai ir diskusijos Seime bei regionuose.
- Bus teikiami teisėkūros pasiūlymai, stiprinantys pilietinį atsparumą.
- Bus skleidžiama informacija apie kariuomenės ir Šaulių sąjungos veiklą.
- Bus bendradarbiaujama su pilietinio ugdymo ir jaunimo organizacijomis.

GRUPĖS VEIKLA SIEKS:

- Stiprinti ryšį tarp visuomenės ir kariuomenės.
- Ugdyti pilietiškumą, patriotiškumą ir atsakomybę už valstybės gynybą.
- Skatinti jaunimo įsitraukimą į nacionalinio saugumo stiprinimą.

1

2

1. Bendromis jėgomis įveikiamos visos kliūtys.

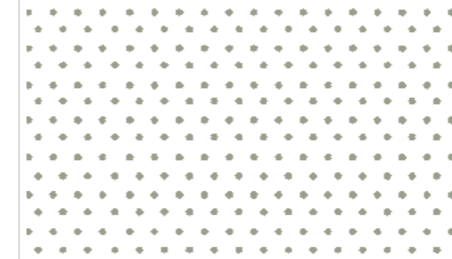
ŠAULIAI KYLA Į PAGALBĄ, KAI TIK REIKIA – NET IR PER VELYKAS. ŠI KARTĄ – GELBSTINT GYVYBĘ

1

2

1.-2. Gelbėjimo operacijos vaizdai iš termovizinio drono kameros.

Lietuvos šaulių sąjungos Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-oji rinktinė su savo dronininkais padėjo surasti miške dingusią 74 metų moterį.

„Šioje operacijoje itin pasiteisino termovizinis dronas – tas pats, kurį mūsų rinktinės dronų operatoriai įsigijo už regiono verslininkų dovanotas lėšas“, – pasakoja paieškoje dalyvavę šauliai.

Velykų vakarą, apie 20.50 val., policija gavo pranešimą apie Utenos rajone, Daugailių seniūnijoje, iš namų išėjusią ir negrįžusią moterį. Nedelsiant pradėta paieška, prie policijos prisijungė šauliai su termoviziniais dronais.

Tamsa ir miškinga vietovė – dronai fiksojo šilumos šaltinius: įkaitusius akmenis, žvėris. Tačiau patirtis, kantrybė ir tikėjimas padėjo tęsti paiešką.

Apie 1.30 val. nakties dauboje ir krūmynuose dronas užfiksavo dar vieną šilumos šaltinį – žmogų. Moteris buvo rasta maždaug kilometrą atstumu nuo namų – pavargusi, išsigandusi, bet gyva.

Velykų naktį šauliai dar kartą įrodė, kad investicijos į bendruomenės stiprinimą visuomet atsiperka.

„Džiaugiamės, kad galėjome išgelbėti žmogų, ir dar kartą dėkojame mūsų verslininkams, kurių dėka turėjome reikiamą techninę įrangą, bei policijos pareigūnams už pasitikėjimą ir bendradarbiavimą“, – sako šaulys Vaidas.

Kritinės situacijos nesirenka nei datos, nei laiko. Vienintelis dalykas, ką galime padaryti, – būti pasiruošę. Ir mes esame pasiruošę, nes tai gelbsti gyvybes. x

3

„SAMANINGI KILOMETRAI“ KVIEČIA BURTIS Į MASINIUS ŽYGIUS PARTIZANAMS ATMINTI

„Samanomis sąmoningi“ – tokiu šūkiu antrus metus iš eilės lietuviai kviečiami paminėti gegužės 17 dieną – Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dieną. Krašto apsaugos ministerija kartu su Lietuvos šaulių sąjunga tęsia tradiciją šią dieną organizuoti masinius žygius partizanų takais. Šiuose žygiuose kviečiami dalyvauti tiek pavieniai žygeiviai, tiek bendruomenės ir organizacijos. Šiomet žygiai „Samaningi kilometrai“ vyks vienu metu septyniuose Lietuvos regionuose.

1

SEKIAMA UGDYTI VISUOMENĖS SĄMONINGUMĄ

Šia iniciatyva siekiama ne tik pagerbti partizanus, bet ir padėti kiekvienam asmeniškai pajusti, ką reiškia sąmoningas žingsnis už mūsų šalį.

„Miško broliai nesudvejojo, išėjo ginti mūsų laisvės, palikę savo namus, atidavę už mus savo gyvybę. Mano šeima žino, ką reiškia atpažinti žuvusį miške artimąjį, ką reiškia patirti kankinimus už ryšius su miško broliais. Prisijunkite prie „Samaningų kilometrų“ iššūkio, pagerbkime miško brolių atminimą ir pabūkime su tais, kurie šiandien saugo mūsų laisvę ir nesudvejoję, ar ją ginti – kariais ir šauliais. Juk būdami išvien – esame neįveikiami“, – sako krašto apsaugos ministrė Dovilė Šakalienė.

2

1.-2. „Samaningi kilometrai“ – tai ir asmeninis iššūkis, ir partizanų pagerbimas žygyje.

4

Žygis, kaip partizanų pagerbimo ir pilietinio pasipriešinimo simbolis, pasirinktas neatsitiktinai, nes tai – pilietinio veiksmo ženklas. Anuomet partizanai žygiavo kasdien – nuo vieno ryšių punkto iki kito, nuo gimtosios sodybos iki tolimiausio taško, nuo mūsų iki mūsų. Tad žygiuojant tais pačiais jų pramintais takais raginama susimąstyti, kaip jie jautėsi, ką galvojo gindami Lietuvos laisvę.

„Eikime ten, kur vaikščiojo partizanai, ir prisiminkime, ką jie padarė – paaukojo savo gyvenimus, kad mes šiandien galėtume vaikščioti šia lietuviška žeme. Tokiuose žygiuose ugdome savo sąmoningumą – nes veiksmas, o ne tik žodžiai, padeda suprasti, ką reiškia būti laisvam ir atsakingam už tą laisvę. Žygis yra mūsų tylus pažadas: laisvę branginame taip pat kaip jie ir esame pasiruošę ją ginti“, – tikina Lietuvos šaulių sąjungos vadas plk. lt. Linas Idzelis.

KURIAMA NAUJA PILIETINĖ TRADICIJA

Masiniai Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dienos paminėti skirti žygiai organizuojami jau antrus metus iš eilės. Praėjusiais metais jie vyko penkiuose regionuose, o šiomet žygiai vienu metu vyks septyniuose savivaldybėse: Radviliškio, Tauragės, Kėdainių, Lazdijų–Alytaus, Telšių, Širvintų ir Utenos–Švenčionių rajonuose. Taip pat bus galimybė žygiuoti ir savarankiškai – tokių žygių maršrutai, tikslios datos ir vietovės bus skelbiamos balandžio pabaigoje.

„Partizanų, kovojančių už mūsų laisvę, keliai buvo slapti – jie nepriminė pasivaikščiojimo išmintais miško takeliais. Tai buvo sąmoningas ėjimas miško paklote – samanomis. Anuomet jie išėjo į miškus, kad mes šiandien galėtume laisvai vaikščioti šiais takais. Šie žygiai – tai gyvosios istorijos patirtis“, – sako Krašto apsaugos ministerijos Strateginės komunikacijos ir viešųjų ryšių departamento projekto vadovė Rugilė Grendaitė.

Burtis į žygius kviečiami ne tik pavieniai žygeiviai, bet ir bendruomenės. Raginama kviesti prisijungti bičiulius, kaimynus, burti jmonių ir organizacijų komandas. Organizatoriai tikisi sukurti pilietinę tradiciją – trečią gegužės savaitgalį praleisti prasmingai, žygiuojant laisvės kovų pažinimo takais.

Kiekvienoje savivaldybėje taip pat vyks iškilmingi žygių atidarymo renginiai, diskusijos, parodos, bus mokoma susidėti išvykimo krepšį, kviečiama paklausyti partizanų dainų ir paragauti šaulišku vaišių. Renginiuose koncertuos grupė „Ugniaivijas“, vyrų folkloro grupė „ANDULĖ“, Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės ansamblis „Žaibas“, pianistas Dainius Mažintas ir solistė Agnė Sabulytė.

Nors pagrindinis projekto akcentas – žygiai partizanų keliais, jų metu taip pat siekiama visuomenę supažindinti su partizanų veikla, perteikti patyrimą, kuo gyveno ir kaip jautėsi partizanai. Todėl žygio metu ne tik žygiuojama, bet ir klausomasi įdomių partizanų istorijų, kviečiama išbandyti jėgas karinėse rungtyse.

Lietuvos kariuomenė taip pat kviečia švęsti Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dieną. Gegužės 17 dieną Marijampolėje, Suvalkų koridoriaus širdyje, skambės Lietuvos kariuomenės šūkis „Mes – tai Jūs“. Tokių bendruomenišku švenčių metu gyventojai galės daugiau sužinoti apie Lietuvos kariuomenę ir NATO sąjungininkų veiklą Lietuvoje bei artimiausią susipažinti su šia svarbia visuomenės dalimi, kuri egzistuoja dėl valstybės ir jos gyventojų.

DAUGIAU INFORMACIJOS:

STIPRINA IR PILIETINĖ VALIA

Tokios iniciatyvos ne tik padeda prisiminti istoriją, bet ir ugdo kiekvieno mūsų pasiryžimą ginti savo šalį.

Šiandien, taikos metu, tam galime ruoštis įvairiais būdais – dalyvaudami mokymuose, pilietiniuose žygiuose, savanoriaudami ar prisijungdami prie bendruomeninių iniciatyvų. Visa tai stiprina pasitikėjimą, ryšius tarp žmonių ir suvokimą, kad valstybės gynyba – mūsų visų atsakomybė.

Kuo daugiau piliečių jaučiasi pasirengę ir žino savo vaidmenį, tuo sunkiau mus išblaškyti ar suklaidinti. Pilietišku žmonių tinklas – tai jėga, kuri karo ar krizės akivaizdoje gali tapti realia pagalba šalies kariuomenei ir institucijoms. Todėl kiekvienas žygis, kiekvienas apsisprendimas įsitraukti į bendrą veiklą yra svarbus.

Registracija ir detali informacija apie visuose regionuose vykstančius žygius – iniciatyvos tinklalapyje.

Vietų skaičius į kai kuriuos žygius ribotas, todėl organizatoriai ragina suskubti užsiregistruoti ir kartu eiti „samaningus kilometrus“. x

IŠEIVIJOS ŠAULIŲ SUVAŽIAVIMAS

2025 metų balandžio 6 dieną Čikagoje įvyko XXIII Lietuvos šaulių sąjungos išėivijoje (LŠSI) suvažiavimas. Renginyje dalyvavo Lietuvos šaulių sąjungos delegacija – vado pavaduotojas plk. ltn. Gediminas Latvys, vado patarėjas diasporai Laurynas Gerikas ir V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas Stasys Ignatavičius.

Suvažiavime aptarti LŠSI nuveikti darbai ir ateities planai, pasirašyta bendradarbiavimo sutartis tarp LŠS ir LŠSI, sutarta dėl štabo patalpų nuomos Jaunimo centre (Čikagoje).

BENDRADARBIAVIMAS REMIASI AIŠKIAIS TIKSLAIS:

- šviesti bendruomenę gynybos temomis,
- ugdyti pilietiškumą ir patriotiškumą,
- rūpintis jaunimu ir šaulių šeimomis,
- puoselėti atmintį ir Lietuvos karinį paveldą,
- stiprinti tarpusavio ryšį per konkrečius darbus.

Šventės kulminacija – šaulių priesaikos ceremonija, kurioje prie LŠSI prisijungė nauji šauliai. Tai – ne tik iškilmingas momentas, bet ir svarbus simbolis, liudijantis mūsų bendrą ryžtą ir pasiryžimą.

5

1

Kalboje plk. ltn. G. Latvys pabrėžė diasporos vaidmens svarbą:

„Lietuvos šaulių sąjunga išėivijoje – tai gyvas įrodymas, kad patriotiškumas nesibaigia ties Lietuvos sienomis. Jūs – mūsų stiprybė pasaulyje. Kartu galime prisidėti prie Lietuvos kibernetinio atsparumo, medicininės paramos ir strateginės komunikacijos stiprinimo.“

1. LŠSI iškilmės Lietuvių jaunimo centre Čikagoje.

VIZITAS JAV

DIASPOROS SVARBA – NEĮKAINOJAMA, YPAČ KALBANT APIE LIETUVOS SAUGUMĄ.

1

Lankydami Lietuvos Respublikos generaliniame konsulate Los Andžele, turėjome prasmingą susitikimą su generaline konsule Sandra Brikaite.

SUSITIKIME DALYVAVO:

- Šaulių sąjungos vado pavaduotojas plk. ltn. Gediminas Latvys,
- Vado patarėjas Laurynas Gerikas,
- Los Andželo J. Daumanto šaulių kuopos vadas Vytautas Vyšniauskas,
- LŠS Vlodo Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas Stasys Ignatavičius.

Aptarėme šaulių veiklą išėivijoje, bendrų projektų idėjas bei naujas iniciatyvas, kaip pritraukti daugiau lietuvių į šaulių gretas JAV Vakarų pakrantėje.

Šiandien, kaip niekada anksčiau, matome, kad diaspora – neatsiejama ne tik Lietuvos, bet ir visuotinės gynybos dalis.

Taikos metu lietuviai užsienyje stiprina ryšius, telkia bendruomenes ir skleidami žinią apie Lietuvą augina mūsų valstybės autoritetą pasaulyje.

Krizės ar karo atveju diaspora tampa gyvybiškai svarbia atrama – tiek informaciniame, tiek logistikos ir paramos fronte.

1. Šaulių sąjungos vado pavaduotojas plk. ltn. Gediminas Latvys ir LR generalinė konsulė Los Andžele Sandra Brikaitė.

6

APKASŲ ĮRENGIMAS – ĮGŪDIS, GELBSTINTIS GYVYBES

Apkasas – tai ne tik priedanga. Tai gyvybiškai svarbi saugumo garantija mūšio lauke. Todėl ankstyvą rytą, nepaisydami stipraus vėjo ir netikėtai sugrįžusio sniego, Šaulių krašto šauliai susirinko į lauko pratybas – mokytis vieno svarbiausių gynybos įgūdžių.

Šį kartą pratybų tema – apkasų įrengimas. Vieni žymėjo pozicijas, kiti darbavosi kastuvais, tretį rūpinosi apkasų sutvirtinimu ir maskavimu.

Tai buvo ne tik fizinis darbas – tai buvo realus pasiruošimas situacijoms, kai gebėjimas greitai ir kokybiškai įsirengti apkasą gali nulemti gyvybės ar mirties klausimą.

Mokėti įsirengti apkasą – reiškia mokėti apsaugoti nuo priešo ugnies, išlikti nepastebėtam, keisti poziciją, o reikalui esant – vadovauti gynybai.

Gerai įrengtas apkasas suteikia ne tik fizinę apsaugą, bet ir psichologinę ramybę: žinojimą, kad turi saugią vietą. Jis saugo nuo šalčio, lietaus ir vėjo, leidžia kariui išlikti efektyviam net ir sudėtingiausiomis sąlygomis.

Baigus užduotis, vėjo ir sniego nugairintuose veiduose atsispindėjo nuovargis, bet kartu – ir pasididžiavimas.

Šauliai įrodė: net ir atšiauriomis sąlygomis galima dirbti susitelkus, ryžtingai ir tikslingai. Kiekvienas kastuvo mostas turėjo prasmę – tai buvo ne tik pratybos, tai buvo tikra išgyvenimo pamoka. x

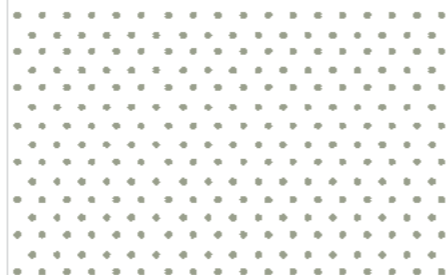

1

2

1. Apkasai kasami bet koku oru.
2. „Užteks? Ar dar koki metrą gilyn?“

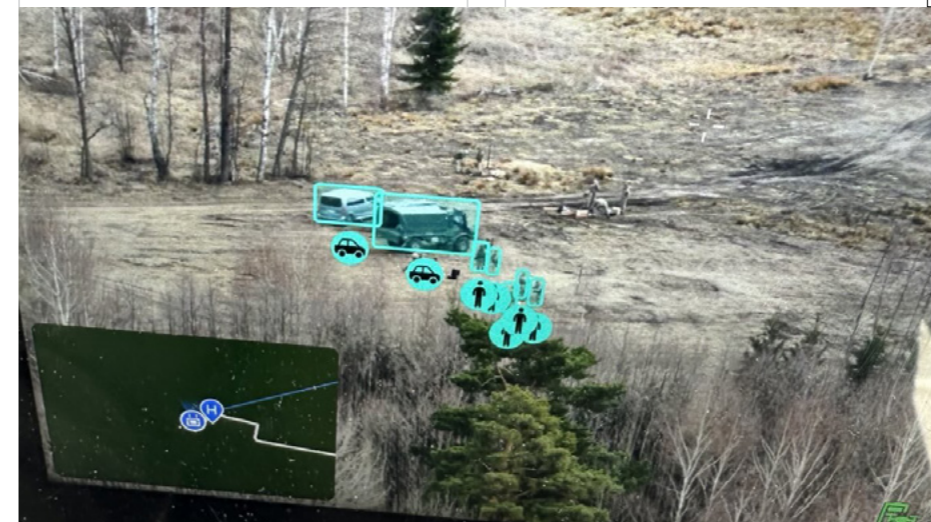

7

VEIKDAMI KARTU IR VIENA KRYPTIMI, GALIME PASIEKTI AUKŠČIAUSIĄ PASIRENGIMO LYGĮ!

1

2

Lietuvos šaulių sąjungos Lizdeikos kibernetinio saugumo kuopos Dronų būrio šauliai dalijosi savo patirtimi ir vedė intensyvius FPV dronų pilotavimo mokymus Lietuvos kariuomenės Generolo Adolfo Ramanausko kovinio rengimo centro kariams.

Kariai mokėsi pilotuoti FPV dronus atviroje vietovėje, atliko BO navigatoriaus užduotis bei skraidino net 7 colių kamikadzės tipo FPV dronus su 1,5 kg krovinium.

Antrąją mokymų dieną – iššūkių kupina FPV lenktynių trasa, kur reikėjo ir tikslumo, ir greitos reakcijos, o šiek tiek draugiškos konkurencijos dar labiau motyvavo!

Galiausiai Rūdininkų poligone vyko įrangos testavimas ir sąveikos pratybos – nes tik per praktiką pasiekiami tikra parengtis.

Kai šauliai ir kariai suvienija jėgas – auga visa mūsų gynybinė galia. x

1. Dronų pilotavimas.
2. Vaizdas iš drono.

8

ŠAULIAI – JĖGA!

Marijampolėje vykusiame Lietuvos kariuomenės svarsčių kilnojimo čempionate mūsų broliai pasipuošė visų spalvų medaliais.

Šiais metais Šaulių sąjungai atstovavo Lietuvos šaulių sąjungos gen. Povilo Plechavičiaus šaulių 6-osios rinktinės ir Lietuvos šaulių sąjungos LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės šauliai.

GERIAUSI ŠAULIŲ REZULTATAI:

Julius Vasiliauskas [7ŠR] – 1 vieta, +105 kg
 Donatas Šiurkus [6ŠR] – 2 vieta, +105 kg
 Martynas Linkus [6ŠR] – 2 vieta, 68 kg
 Lukas Gričius [6ŠR] – 3 vieta, 95 kg

Sveikiname nugalėtojus ir didžiuojamės jūsų jėga, ištverme ir ryžtu!

1. Šauliai - tarp stipriausių!

1

PANEVĖŽIO ŠAULIŲ PRATYBOS

1

2

Panevėžio krašto šauliai išėjo į miškus: kėlė bepiločius ir lavino orientavimosi nepažįstamoje vietovėje įgūdžius. Intensyvi diena pareikalavo daug, bet vakare viską atpirko šiltas bendrystės jausmas prie laužo.

Pirmą kartą surengtos pilno formato dronų operatorių pratybos truko net 7 valandas. Operatoriai dirbo su „DJI Mini 3 Pro“ ir „Mini 4 Pro“: treniravosi skrydžius „aštuonetu“, paleidimą / nusileidimą į rankas, objektų paiešką už matomumo ribos, skrydžių kontrolės sąrašus ir net testavo tiesioginę transliaciją.

Tuo pat metu vyko orientacinės varžybos pagal Rogainingo principą – reikėjo dirbti komandoje, planuoti maršrutą ir maksimaliai išnaudoti laiką. Daugiausia taškų surinkusi komanda – apdovanota.

Dalyvių verdiktas: „Tokios pratybos reikalingos. Ir norisi daugiau!“ ×

1. Šaulys ir dronas - neatsiejama.

2. Topografinė užduotis.

9

PAVASARIS 2025

200 Kauno apskrities šaulių keturias dienas dalyvavo pratybose „Pavasario 2025“. Tai buvo repeticija tam, ko visi tikimės išvengti. Tačiau jei iššūkis ateis – mes būsime pasiruošę. Nes užnugaris – mūsų rankose.

Vadų rengimas, operacijų planavimas, patruliavimas, patikros postai, objektų apsauga, ryšių užtikrinimas, transporto organizavimas, dronų valdymas – visos šios grandys dirbo kaip vienas mechanizmas.

Realistiškose situacijose darbo nestigo ir Medicinos būriui.

„Džiaugiamės gyventojų geranorišku supratingumu ir bendradarbiavimu su savivaldos institucijomis, kurios suteikė galimybę naudotis vietos infrastruktūros objektais. Atskira padėka – Lietuvos kariuomenės instruktoriams ir Viešojo saugumo tarnybos pareigūnams už vertingą pamokas, – sakė Lietuvos šaulių sąjungos Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas ats. kpt. Vytautas Žymančius. – Nors, kaip sako šauliai, be savaitgalio, bet prasmingai ir įdomiai – Tėvynės labui.“ ×

KASP VARŽYBOSE

Ar galime varžytis su kariais? Galim! 2 paros. 15 užduočių. 11 komandų. Kliūtys, svoriai, purvas ir dešimtys kilometrų. Vieną akimirką keli traktoriaus padangą, kitą – iš to, kas po ranka, konstruojį kompasą... ir eini toliau.

Lietuvos šaulių sąjungos Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šauliai pasimatavo jėgas Krašto apsaugos savanorių pajėgų Vyčio apygardos 5-osios rinktinės Geriausio pėstininkų skyriaus varžybose.

„Jūsų tempas – įkvepia. Jūsų kvėpavimas į nugarą – stumia pirmyn į mūsų pačių pergales.“

Gera treniruotė prieš Šaulių sąjungos Geriausio šaulių skyriaus varžybas. ×

1. Vakaras KASP varžybose. Ramios nakties jis nežada.

10

ITALIŠKA VIRTUVĖ – ŠAULIŲ RANKOSE

„Italų dienos Klaipėdoje“ tapo puikiu bendruomeniškumo pavyzdžiu. Lietuvos šaulių sąjungos nariai kartu su šefu ir šauliu-rėmėju Gianu Luca Demarco išvirė 800 porcijų itališkų makaronų, o jaunieji šauliai lankytojus vaišino šviežiu limonadu.

ŠAULYS – NE TIK GINKLUOTAS PILIETIS

„Šaulys – tai ne tik ginkluotas pilietis. Tai ir bendruomenės narys, savanoris, mokytojas, organizatorius ar net virėjas“, – sako Lietuvos šaulių sąjungos Priekulės Vėtros kuopos vadas Algimantas Poška. Pasak jo, šaulys – visų pirma sąmoningas žmogus, savo įgūdžius, profesiją ir pomėgius nukreipiantis ten, kur labiausiai reikia valstybei.

Šauliai, dažnai matomi karinėse pratybose ar žygiuose, šįkart pasirodė visai kitame amplyua – „Italų dienose Klaipėdoje“ jie įsitraukė į gurmanišką misiją ir gamino itališkus makaronus šventės lankytojams.

„Mums svarbu parodyti, kad šaulystė yra įvairialypė. Tai įsipareigojimas ne tik ginti, bet ir kurti, vienyti žmones, mokyti, įkvėpti“, – teigia A. Poška.

Klaipėdos miesto savivaldybės ir kultūros centro „Žvejų rūmai“ organizuotame renginyje „Italų dienos Klaipėdoje“ Priekulės Vėtros kuopos šauliai itališkų makaronų virė pačių šaulių pagamintuose kazanuose, kuriuose maistą galima gaminti ir lauko sąlygomis žygiuose ar šaulių pratybose.

„Tokios veiklos ne tik džiugina žmones, bet ir parodo, kad šauliai yra universalūs ir gali veikti pačiose įvairiausiose

1

situacijose – vieną dieną mes stovime rikiuotėje su ginklais, o kitą – prie puodų, gaminame maistą ir kviečiame žmones pabendrauti dalydamiesi maistu, bendryste, patirtimis“, – priduria Priekulės Vėtros kuopos vadas.

KULINARINIAI IR ŠAULIŠKI PATARIMAI

„Italų dienų Klaipėdoje“ šventėje šauliai išdalyjo šimtus porcijų makaronų ir kvietė miestelėnus bendrauti, gaminti kartu, susipažinti su šauliais bei jų veiklomis.

Virtuvės šefas Gianas Luca Demarco – puikus pavyzdys, kad šauliu rėmėju gali tapti ir užsienietis: jei jis yra ES šalies pilietis ir gyvena Lietuvoje. Šventės metu Gianas Luca kartu su broliais ir sesėmis šauliais dirgavo gamavimo procesui ir dalijosi patarimais, kaip pasigaminti tikrą itališką padažą, kad patiekalai neprarastų autentiško skonio.

„Pirmieji mano susitikimai su šauliais įvyko šventėse, kur gamindavau daug maisto – tada šauliai padėdavo ten, kur mūsų pačių rankų nebeužtekdavo. Prisimenu, kai prieš dešimt metų Ukrainoje prasidėjo neramumai – tuomet pradėjau ieškoti, kaip galėčiau prisidėti, padėti, o kartu ir pats pasiruošti ekstremalioms situacijoms dėl savo šeimos ir artimųjų saugumo“, – pasakojo charizmatiškasis italas.

Kadangi kaip užsienio pilietis jis negalėjo tapti šauliu, Gianas Luca iš pradžių tiesiog padėjo savanoriauti renginiuose. Vėliau tapęs Lietuvos šaulių sąjungos nariu rėmėju, jis dar aktyviau įsitraukė į bendruomenės veiklą: „Daugiau sužinojau apie organizaciją, įgijau vertingų praktinių įgūdžių. Universitetas suteikia žinių ir išsilavinimą, o čia eini į gyvenimo universitetą“, – šypsodamasis apibendrina G. L. Demarco.

Atvirai kalbėdamas, Gianas Luca sako, kad dalyvavimas šaulių veikloje padeda ne tik palaikyti fizinę formą, bet ir rūpintis sveikata, emociškai savijauta: „Tai geriausias vaistas nuo sėdėjimo ant sofos ir burbėjimo, kad gyvenimas blogas. Judėjimas į priekį – tiek fiziškai, tiek emociškai – padeda išlaikyti nuotaiką ir tikėjimą, kad viskas bus gerai.“

1. Šaulys rėmėjas Gianas Luca Demarco šventėje.
2. Po Italijos ir Lietuvos vėliavomis.
3. Iš katilo sklindantys kvapai abejingų nepalieka.

ŠAULIŠKA BROLYSTĖ: IŠ PIRMO ŽVILGSNIO SVETIMI GREITAI TAMPA ŠEIMA

Pasak G. L. Demarco, Šaulių sąjungoje net iš pirmo žvilgsnio svetimi žmonės greitai tampa artimi.

„Jei blogai – padės, jei gerai – pagirs. Man, kaip emigrantui, šauliška brolystė parodė, kad esu savas, lygus su lietuviomis. Laikui bėgant broliai ir sesės šauliai tampa kaip šeima“, – džiaugiasi jis.

Gianas Luca pabrėžia, kad prisijungimas prie šaulių yra ne tik noras padėti, bet ir rimtas pasiruošimas: „Žmonės dažnai galvoja: „Kai reikės, kažkaip prisidėsiu.“ Bet nežino, kiek žinių ir įgūdžių tam reikia. Džiaugiuosi matydamas, kaip Šaulių sąjunga plečiasi – šiandien turime beveik 17 tūkstančių narių. Be tradicinių veiklų, vystomi maitinimo, komunikacijos, logistikos, medicinos, kibernetinio saugumo, IT, bepiločių orlaivių ir kiti vienetai. Fantastiška matyti, kaip žmonės savo noru, žiniomis ir patirtimi prisideda prie tautos, miesto, bendruomenės ir šeimos stiprinimo.“

Atvirai kalbėdamas, Gianas Luca sako, kad dalyvavimas šaulių veikloje padeda ne tik palaikyti fizinę formą, bet ir rūpintis

2

sveikata, emociškai savijauta: „Tai geriausias vaistas nuo sėdėjimo ant sofos ir burbėjimo, kad gyvenimas blogas. Judėjimas į priekį – tiek fiziškai, tiek emociškai – padeda išlaikyti nuotaiką ir tikėjimą, kad viskas bus gerai.“

JAUNIEJI ŠAULIAI: MOKOSI, PADEDA, AUGA

Kol vyresnieji šauliai „Italų dienose Klaipėdoje“ rūpinosi makaronų gamyba, jaunieji šauliai iš Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės pasirūpino gaivia staigmena – patys gamino itališką citrininį limonadą ir vaišino juo šventės svečius.

„Šaulystė moko pilietiškumo, pagarbos, savanorystės ir meilės Tėvynei. Vaikai ir paaugliai čia mokosi planuoti laiką, atlikti užduotis savarankiškai, bendradarbiauti su vyresniais kolegomis ir būti pasiruošę padėti bendruomenei, kai to labiausiai reikia“, – sako Lietuvos Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės šaulys Šarūnas Vaičiulis.

Jaunųjų šaulių veikla šventėje buvo ne tik linksma – tai tapo vertinga ugdymo patirtimi: jie savanoriavo, bendravo su žmonėmis, veikė komandoje.

3

„Šaulystė ugdo atsakingus, pilietiškus ir bendruomeniškus jaunos žmones. Tokie renginiai leidžia jiems parodyti stipriąsias savybes ne tik treniruotėse, bet ir realiame gyvenime“, – pabrėžia Vakarų (Jūros) šaulių 3-iosios rinktinės vadas mjr. Artūras Milkintis.

Pastaraisiais metais Lietuvos šaulių sąjunga sparčiai keičiasi ir plečiasi: norintys prisidėti prie visuotinio šalies saugumo gali rinktis tiek ginkluotą, tiek neginkluotą gynybą, įvairias specializacijas – IT ir ryšių, komunikacijos, kibernetinio saugumo, bepiločių orlaivių, logistikos, medicinos ir kitas sritis.

„Šaulių sąjunga – tai platforma, kuri leidžia žmonių nerimą dėl saugumo paversti užtikrintumu, pasirengimu ir ramybe. Čia siūloma gausybė mokymų ir kursų. Jeigu manote, kad tai ne jums – prisiminkite: mes esame tokie patys civiliai kaip jūs, tik pasirinkę ne laukti, o veikti. Kai prireiks, mes jau žinosime, ką daryti, kaip pasirūpinti savimi ir artimaisiais“, – akcentuoja Priekulės šaulių kuopos vadas A. Poška. ✕

11

STIPRINAMI ŠAULIŲ MAITINIMO PAJĖGUMAI

12

1. Nelįskite su savo šauliškėmis košėmis. Mums reikia picos!

2. Lietuvos kariuomenės I Atskiro lazareto virtuvėje. Budintis karininkas ragauja pietus. Kaunas, apie 1920 m. Vytauto Didžiojo karo muziejaus rinkinių nuotr.

Tekstas:
VALDAS KILPYS,
GINTARAS ŽIAUGA

Nuotraukos:
VYTAUTO DIDŽIOJO KARO
MUZIEJAUS RINKINIAI,
VALDAS KILPYS

KELIOS TRUMPOS ISTORIJOS

Vytauto Didžiojo karo muziejaus muziejininkas Darius Zubrickas viename iš savo straipsnių pateikia Lietuvos nepriklausomybės kovų dalyvių prisiminimus apie maistą. Parinkome tris istorijas, kurios puikiai iliustruoja kovotojų už laisvę mitybos ypatumus.

Pirmoji istorija. Jaunesnysis puskarininkis Zaranka Kėdainiuose stjo savanorių į Atskirąjį Panevėžio batalioną, kuris tuo metu buvo dislokuotas šiame mieste. Štai kaip jis aprašo savo pirmuosius valgius:

„Išvirė pietų, ir kadangi ne visi turėjo katiliukus, vieną bliūdą atnešė keliems žmonėms. Prie to bliūdo pakvietė ir mane. Davė šaukštą, šiek tiek duonos. Pietums buvo išvirta kopūstų su bulvėmis ir jautiena. Vakarienei – smulkių miežinių kruopų košė su riebalais.“

Antroji istorija. Joje aprašomas grobis, kurį Lietuvos kariai rado nuverstame bolševikų traukinyje, 12-ajame kilometre tarp Panevėžio ir Subačiaus. Štai ką pasinešė mūšičiai:

„Tie nuo traukinio su maistu atvežė duonos ir lašinių. Lašiniai pasirodė nevirti ir labai sūrūs, o bolševikų duona – prasta, su daugybe ašakų, neiškepta, tiesiog kaip tešla. Vis dėlto tuo metu tai buvo gera išeitis, ir mes tą bolševikišką duoną valgėme kokį mėnesį.“

Trečioji istorija. Nepriklausomybės kovų dalyvis, dviejų Vyčio Kryžių kavaliereus, puskarininkis Antanas Šukys pasakoja apie mūšio metu patirtus sunkumus. Kadangi dažnai nebuvo laiko pavalgyti, kariai duonos gabalą nešiodavosi kišenėje:

„Jis buvo suspėjęs tiek apsikasti, kad galėjo atsigulti ant šono ir buvo lygus su žemės paviršiumi. Švarko kišenėje jis turėjo duonos gabalą. Kišenė buvo šiek tiek išsipūtusi. Tik matau – kulkos drasko Lopetaičio kišenę ir trupina jo duoną.“

ŠIAULIUOSE MAISTAS VERTINAMAS

Ilgiau organizacijoje dalyvaujantys šauliai gerai prisimena, kad pirmieji rimtai į maitinimo pajėgumus pažvelgė būtent šiaulių šauliai. Tuomet buvo įsigyta, ko gero, ir dabar visoje organizacijoje geriausia laikoma „Kärcher“ lauko virtuvė.

Tuometinis rinktinės vadas Saulius Burškys pasakoja, kad ši virtuvė – išties unikali:

„Joje galima ne tik gaminti įvairius karštus patiekalus, bet ir kepti pyragus bei kitus desertus.“

Pasak jo, jau tada tapo aišku, kad šaulius būtina gerai maitinti:

„Šią lauko virtuvę pirkome Vokietijos aukcionuose – ji kainavo tikrai nebrangiai. Vienu metu su ja galima pamaitinti iki 500 žmonių – tai tikrai nemažai.“

Tačiau Burškys priduria, kad artėja metas, kai įrangai prireiks remonto:

„Turime problemų su degikliais, norime pajungti dujas, bet visa tai gana sudėtinga, o specialaus aptarnavimo nėra.“

Šiaulių šauliai praktiškai įrodė savo maitinimo galimybes – maisto skonis liko nepeiktas.

SVARBIAUSIA – SOTUS ŠAULYS

Maitinimo pajėgumų forumas sulaukė nemažo susidomėjimo įvairiose rinktinėse. Apie pusšimtis šaulių diskutavo, dalijosi patirtimi ir numatė ateities kryptis šioje srityje.

Pavyzdžiui, Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės šaulių gera praktika – rinkti duomenis apie netoliese veikiančias mokyklų, darželių ir kitų institucijų virtuves. Kadangi ne visos rinktinės turi kilnojamasias (lauko) virtuves, tokia informacija ekstremalios situacijos atveju galėtų tapti itin vertinga – ją būtų

galima panaudoti platesniam gyventojų maitinimui.

Nemažai klausimų kelia ir kai kurie higienos reikalavimai. Tiek biurokratinis, tiek techniniu požiūriu jie kartais sunkiai dera su sveiku protu. Žinoma, maistas turi būti ne tik skanus, bet ir saugus, tad geros higienos praktikos taisyklės – būtinos. Vis dėlto būtina skirti, kur ruošiami – stacionarioje ar lauko virtuvėje. Apie tai kalbėjo Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šaulė Kristina.

Vilniaus šauliai pasidalijo savo patirtimi, įgyta organizuojant maitinimą pratybose „Juodasis vanagas“. Tada vienu kartu teko paruošti per 3000 porcijų. Šių metų pratybose nutarta taikyti kitokį principą – kiekviena kuopa rūpinsis maitinimu savarankiškai.

Tapo aišku, kad norint užtikrinti šaulių maitinimą būtina plėtoti materialinę bazę ir atlikti naujus pirkimus. Stinga lauko virtuvių, indų, termosų. Kita vertus, verta pasidžiaugti, kad per pratybas šaulių pačių gaminamas naminis maistas ne tik pamaitina, bet ir pakelia ūpą bei įkvepia rimčiau žiūrėti į šią svarbią veiklos sritį. ×

PRAŠMATNŪS MOTOCIKLAI IR FORDAS, ARBA KODĖL MOTOCIKLO LOPŠIO PADANGAI STINGA ORO?

13

Tekstas: VALDAS KILPYS
Nuotrauka: E-PAVELDAS

1. Kariai neabejotinai pozuoja. Ir gražu.
2. Anų laikų „Trimitas“ nestinga motociklų reklamos. B.S.A. įpirkdavo tik stipriai prakutes gaspadorius.

KELIOS ĮDOMIOS APLINKYBĖS

Kad nuotraukai buvo pozuojama, nekyla jokių abejonių. Atsainiai automobilyje sėdintis karys ir jo kolega žvelgia tiesiai į objektyvą ir vos šypsosi. Įdomu pastebėti, kad anuometės kariuomenės uniformos nebuvo labai jau tvarkingos žiūrint dabarties akimis. Tarkime, dešinėje stovinčio kario kitelis ir kelnės pasiūti iš skirtingos medžiagos: kitelis uniforminis, o kelnės – tamsesnio atspalvio, pritaikytos.

Įdomiai atrodo ir avimi auliniai batai: jų aulai paslėpti po kelnėmis. Tai, regis, kario improvizacija, o ne statutinis dėvėjimas. Nebent neturėjo pusbačių ir apsiavė aulinius, o vairuotojams buvo leidžiama avėti tiek pusbačius, tiek aulinius.

Dešinėje ant motociklo B.S.A. sėdintis asmuo dėvi puikų natūralios odos švarką – nepamainomą motociklininko rūbą. Jo, deja, neturi kiti du motociklininkai, kurie susirūpinusiais veidais, rimtai pozuoja be solidaus motociklininko aprangos.

Šios konkrečios nuotraukos metrikose vieta, kurioje ji buvo daryta, nenurodyta. Tačiau akylesnis žiūrovas fone pastebės keistą metalinę tvorą. Tokių tvorų Lietuvoje daugiausia buvo Kaune. Carinės Rusijos laikais Kauno tvirtovė buvo juosiamą būtent tokiomis tvoromis. Prieškariu dalį jų leista perduoti valstybinėms įstaigoms, švietimo institucijoms ir panašiai. Tad konkrečią vietą nustatyti sunku, bet tikėtina, kad nuotrauka daryta Kaune, jau tais laikais, kai tokios tvoros pasklido po miestą. Beje, kai kur jų galima rasti ir šiandien, ypač Žaliakalnyje.

FORDAS

Pradėkime nuo automobilio. Jis nėra ypač prašmatnus, bet prastu irgi nepavadinsi. Tai A modelio Fordas. Iki jo buvo gaminami T modeliai, kurių iki 1927 metų Henry Fordo fabrikuose JAV pagaminta daugiau nei 17 milijonų. Tai – įspūdingas skaičius net dabartinais masteliais.

Technikos istorikai teigia, kad būtent T modelis pakeitė amerikiečių gyvenimo būdą: žmonės sėdo prie vairo. Ir iki šiol mažai kas pasikeitė – amerikietis be automobilio tebėra retenybė. 1908 metais sukurtas T modelis ilgai nesikeitė, o konkurentai vietoje nestovėjo. Henry Fordo sūniui Edseliui galiausiai pavyko įtikinti tėvą imtis naujo modelio kūrimo.

geriausia priemonė Jūsų odos priežiūrai. deju pinigų į UKIO BANKĄ gaudami aukštus procentus. UKIO BANKA rasi kiekviename apskr. mieste.

Visiems yra žinoma, kad angliški motociklai

B. S. A.

yra pagaminti iš geriausios medžiagos, turi gražią išvaizdą ir specialiai pritaikinti mūsų keliams.

1934 metų modeliai: 250 cc. 350 cc. 500 cc. 600 cc. 1000 cc.

B. S. A. Cycles Ltd., Birmingham gener. atstovybė Lietuvoje Prekybos ir Pramonės B-vė „DUBYS“ Šiauliai, Vilniaus g-vė 148 Ns. tel. 270. Kauno skyrius, Laisvės al. 82 Ns. tel. 140. Motociklų remontas. Visos atsarginės dalys.

B.S.A. 3.48 h.p. O.H.V.

Norėdami turėti tikrai gerą avalinę...

2

1927 metų birželį T modelio gamyba buvo sustabdyta, o spalį pristatytas naujas automobilis – „Model A“. Norėdami pabrėžti pokyčius, Fordai vėl pasirinko abėcėlės pradžių.

Būtent tokį A modelio Fordą matome nuotraukoje su Lietuvos kariais. Kodėl Lietuvos kariuomenė pirko Fordą? Nes jis buvo plačiai paplitęs, nebrangus, patikimas ir lengvai remontuojamas – tai, ko reikėjo kariuomenei.

Nuo 1928 metų „Ford“ pagamino net 1,5 milijono šio modelio automobilių.

MOTOCIKLAS „INDIAN 101 SCOUT“

Skirtingai nei ką tik aptartas Fordas, nuotraukoje matomi motociklai pigiais ar plačiai paplitusiais nevadintini. Tiek „Indian“, tiek B.S.A. – net ir aniems laikams brangūs ir prašmatnūs motociklai.

Kaip jie pateko į Lietuvos kariuomenės rankas – lieka paslaptis. Tačiau faktas, kad jie priklausė Krašto apsaugos ministerijai, nes turi oficialius KAM numerius (201, 202, 203) – būtent priskirtus „Indian“ motociklams. Arčiau automobilio stovintis „Indian 101 Scout“ turi 45 CI V-Twin variklį ir trijų pavarų dėžę.

Net dabartinais laikais tai būtų galingas ir greitas motociklas, sukurtas 1928 metais inžinieriaus ir buvusio lenktynininko Charlesio Franklino. Jis patobulino „Indian Scout“ bazinį modelį, padarydamas jį gerokai panašesnį į lenktyninį motociklą. Beje, „Indian“ iki šiol gamina motociklus šiuo vardu.

Naujasis „101 Scout“ turi tvirtesnę rėmą, geresnę pakabą, ilgesnę ratų bazę, padidintą šakės nuokrypį, žemą 26¼ colio sėdynę ir priekinį stabdį – tai aniems laikams buvo labai modernu. Kodėl ir kaip kariuomenė jo prisireikė, lieka paslaptimi.

Dar viena detalė: vadinamojo lopšio arba priekabos padangai gerokai trūksta

oro. Ko gero, dėl to, kad motociklas ilgai stovėjo nevažiuojamas – priekaboje sėdintis karys neatrodo labai jau sunkus.

BRITIŠKASIS B.S.A.

Dešinėje karys sėdi ant Anglijoje gaminto motociklo B.S.A. Šio gamintojo transporto priemonės anuomet buvo aktyviai reklamuojamos žurnale „Trimitas“. Žinovų teigimu, nuotraukoje matome galingą B.S.A. G34–14 modelį.

„Birmingham Small Arms“ gamintas motociklas turėjo oru aušinamą keturtaktį 748 cm³ variklį, keturias pavaras ir galėjo pasiekti nemenką greitį. Tai – labai prašmatni transporto priemonė.

Technikos istorikai pažymi, kad šio modelio ištakos siekia 1919 metus, kai buvo sukurtas pirmasis 770 cm³ V formos variklio motociklas. Vėliau šis modelis tobulintas ir tapo G indeksu žymimu sunkiojo tipo motociklu, kuris nuo 1936 metų vadintas tiesiog G14.

Šio motociklo rėmas buvo ypatingas – pagamintas iš kaltinio plieno. Net viršutinės ir sėdimosios dalys buvo kaltinės. Kaltinys motociklų gamyboje retas, nes įprastai naudoti liejiniai. Tokie sprendimai patikimesni – ir nenuostabu, juk B.S.A. šaknys slypi ginklų gamyboje.

Matyt, anglai į motociklus perkėlė puikiai įvaldytą metalo apdirbimo technologiją. Dažniausiai šio modelio motociklai būdavo gaminami solo versijos, tačiau karinės versijos buvo pritaikytos vežti sunkiems kroviniams.

Galingas variklis užtikrino patogų važiavimą net ir prastu keliu – papildomas sukimo momentas, ilga ratų bazė, didelės padangos ir žema sėdynė tai garantavo. Specialistų teigimu, šis modelis kokybe galėjo drąsiai konkuruoti su vokiškuoju BMW R75 (Sachara).

Radę tinkamą nuotrauką, galbūt ateityje jį taip pat aprašysime Šaulių žurnale. x

LAŠAS PO LAŠO IR LIETPALTĮ PRATAŠO

Tekstas:
EDUARDAS KLIMENKA,
GABRIELIUS E. KLIMENKA,
#IŠGYVENIMO AKADEMIJA KLIMENDKA

1. Sausas iš vandens neišlipsi. Bet bandyti galima.

14

Jeigu tūlo šaulio paklausi, kas geriau apsaugo nuo lietaus – striukė ar palapinsiaustė, jis greičiausiai nedvejodamas atsakys, kad palapinsiaustė. Panašu, kad kitaip ir negalėtų būti, nes palapinsiaustė lydi šaulį nuo pirmųjų jo žingsnių baziniame šaulio įgūdžių kurse; ji tarsi vystyklas, kuris šildo lietingų pratybų metu, padeda išlaikyti sausą bent vieną siūlelį, o ir būna laikina pastogė poilsio metu. Bet ar tikrai palapinsiaustė, kitaip tariant, apsiaustas, yra veiksmingesnė apsauga nuo lietaus nei lietaus švarkas, dažnai komplekte su lietaus kelnėmis? Apžvelkime šių apsaugos nuo lietaus priemonių privalumus ir trūkumus. Ir telaimi sausiausias!

APSAUGA NUO LIETAUS

Pradėkime nuo pagrindinės, paminėtų priemonių funkcijos – apsauga nuo lietaus. Jeigu esi ilgesnį laiką mirkęs po liūtimi apsigobęs palapinsiauste, tikrai prisiminsi peršlapusias kelnes ir žliugsinčius batus. Deja, palapinsiaustė ir visi kiti apsiaustai paprastai nesiekia žemės ir apsaugo tik viršutinę kūno dalį: maždaug nuo galvos iki kelių, o kartais ir mažiau. Visas ant apsiausto patenkantis lietus teka per kelnes ir batus. O jeigu per neapdairumą dar ir kelnes susikiši į batus, tuomet lietus tiesiogiai sruvena į kojines. Žinoma, čia gali pagelbėti vadinamieji bachilai – neperšlampami antbačiai, jie apsaugos apatinę kojų dalį, tačiau sėdimoji ir kiek žemiau esančios tavo ataugėlės gali sušlapsti. O lietaus švarkas ir kelnės visapusiškai apsaugo kūną nuo lietaus. Vanduo nubėga ant bato. Jeigu jie yra tinkami braidyti po balas (ne, balinių batelių paskirtis kita), vanduo nuo jų nuteka kaip nuo žąsies.

PRAKAITAVIMAS – LIETUS IŠ VIDAUS

Kas gali būti maloniau už gaivinantį liūtį? Na taip, gali, tik bandome sukurti romantišką aplinką. Nepaisant malonaus gaivinančio vasariško lietučio, rimta liūtis gali būti labai pavojinga. Net vasarą atėjus šaltesnei oro bangai, ilgas buvimas po lietumi gali reikšti hipotermiją. Lietaus švarkas ir kelnės puikiai tarnauja ir kaip apsauga nuo vėjo, taip pat sukuria papildomą terminį barjerą, kuris drauge su megztiniu gali išsaugoti nemažą šilumos kiekį. Tačiau jeigu švarkas nepraleidžia lietaus, jis taip pat nepraleidžia ir vidinės drėgmės. Tad yra rizika, kad vilkėdamas tokius vandeniu nepalaidžius rūbus gana greitai pasijusi kaip pirtelėje. Prakaitas bėgs upeliais ir drėkins rūbus iš vidaus. Kaip išvengti tokios situacijos, gali sužinoti anksčiau publikuotame mūsų straipsnyje apie aprangą žiemos sąlygomis: „Šiluma kaulų nelaužo, arba Apie šildančius įpročius žiemą“, „Trimitas“, 2025/3, p. 26–29.

Prakaitavimo problema nepažįstama palapinsiaustės gerbėjams. Vėjas draiko apsiausto kraštus leidamas kūnui kvėpuoti, tiesa, ši taisyklė negalioja ant nuogo kūno apsivilkiantiems ploniems polietileno apsiaustams, nes šie sukuria šiltnamio efektą. Žinoma, tvankesnė diena ir po apsiaustu suprakaituosi, tačiau oro pralaidumo lygis čia kur kas didesnis.

PATOGUMAS NE MADA

Lietaus rūbai yra ergonomiškesni, tad geriau atliepia kūno judesius, neužgožia vaizdo einant, nesipainioja tarp kojų, todėl yra nepalyginamai patogesni sunkesnio

maršruto kontekste: keliaujant kalnuotoje vietovėje ar bekele, mažesnė rizika pražiopsoti slidų akmenį, atsikišusią šaknį ar šaką. Palapinsiaustė paprastai makaluojasi ir trukdo matyti, kas dedasi po kojomis, kapišonas taip pat ne visada padeda matyti, kas dedasi aplink.

Palapinsiaustę arba apsiaustą lengva nusiimti, nes paprastai ji dengia ir kūną, ir kuprinę. O norėdamas nusivilkti lietaus švarką, turėsi pirma nuimti nuo pečių kuprinę ir tam, kad nusiautum lietaus kelnes, veikiausiai turėsi pirmiau nusiauti batus. Bet kuriuo atveju tai gerokai ilgiau trunkantis procesas nei palapinsiaustės nusisautimas.

Palapinsiaustės paprastai būna gana plačios, tad jos dengia ne tik kūną, bet ir kuprinę. Tai sukuria papildomą apsaugą kuprinėje esantiems daiktams ir net ginklui. Bet kuriuo atveju palapinsiaustė neturėtų tapti pagrindine kuprinės apsaugos nuo lietaus priemone. Neverta visiškai pasikliauti vien ja, bet, kaip įprasta, apsaugoti daiktus ir pačioje kuprinėje juos sudėliojant į sandarius talpyklas, pavyzdžiui, celofaninius maišus.

SUSIDĖVĖJIMAS – KAI DAIKTUI LAIKAS Į ŠIUKŠLYNĄ

Kuprinės diržų sukelta trintis galiausiai įveiks bet kokią medžiagą ir sugadins kokias „uberkietas“ membranas. Nuo trinties tose vietose, kur kuprinė liečiasi su lietaus švarku, atsparumas vandeniu gana greitai susilpnės. Taigi jis nustos atlikti pagrindinę savo funkciją ir taps bevertis. Žinoma, čia veikia daug veiksnių, tad susidėvėjimo laikas priklausys nuo paties rūbo kokybės, diržų sistemos, kelionėse praleisto laiko, mechaninių pažeidimų ir begalės kitų faktorių.

Apsiaustas, jeigu jį žygių metu naudoji tik kaip apsaugą nuo lietaus, susidėvės žymiai lėčiau nei lietaus rūbai. Tačiau argi naudosi savo numylėtą palapinsiaustę tik kaip lietpaltį ir neišnaudosi antrosios žodžio šaknies privalumų? Žinoma, kad naudosi ją kaip palapinę. Akivaizdu, kad palapinsiaustę naudodamas kaip palapinę nepailginsi jos naudojimo laiko, net priešingai, tačiau tikrai patirsi nepakartojamą akimirkų žygiuose.

FUNKCIONALUMAS – KOMFORTO GARANTAS

Lietaus rūbai yra skirti tik apsisaugoti nuo lietaus. Tai jų pagrindinė – ir vienintelė – paskirtis. Ir lietaus rūbai savo paskirtį atlieka puikiai. Palapinsiaustė atlieka bent dvi funkcijas: palapinės ir apsiausto. Be tai nėra vienintelės funkcijos. Tai

daugiafunkcis daiktas. Ją galima pasitiesti ant žemės sukuriant papildomą drėgmei atsparų sluoksnį, galima naudoti kaip ryšulį daiktams nešti, o esant reikalui – ir vandeniu transportuoti, esama pavyzdžių, kai ji buvo panaudota kaip hamakas. Palapinsiaustės panaudojimo galimybes apriboja tik tavo vaizduotė.

KAINOS IR SVORIO SANTYKIS

Pirkdami daiktus žygiams, paprastai atkreipiame dėmesį į kainą ir svorį. Kaina paprastai parodo du dalykus: kiek esi turtingas ir kokybę. Dėl turizmo prekių paprastai yra taip, kad esant dideliui, to paties tipo daiktų pasirinkimui didesnė kaina paprastai rodo, kad daiktas bus lengvesnis ir kokybiškesnis. Žinoma, tai nėra dogma, tad prieš perkant bet kokį inventorių reikia pasidomėti konkrečių daiktų savybėmis, nes gali už daug pinigų nusipirkti visišką šlamštą ir už mažai tobulą inventorių. Na, o apie turta, tiesiog egzistuoja toks tipas žygeivių, turistų ir militaristikos mėgėjų, kurie mėgsta prabangą, o ne kokybę ir funkcionalumą. Svorio klausimas, kaip pats turbūt supranti, aktualus tuomet, kai reikia visą savo mantą tempti ilgus atstumus. Kuo mažiau sveria tavo inventorius, tuo lengvesnė kuprinė ir su mažiau pastangų gali įveikti didesnius atstumus.

Taigi, pasižvalę po šaulių mėgstamą parduotuvę „Armijai ir civiliams“ (ne reklama, tiesiog taip patogiau) matome, kad palapinsiaustės kainuoja 28–60 eurų, o svoris nuo 260 iki 630 gramų. Lietaus rūbų kainos – nuo 21 iki 41 euro, svoris nuo 200 iki 910 gramų. Tad belieka išsiaiškinti norimo daikto funkcionalumą, apsvaistinti kainos, svorio ir kokybės klausimą, įsivertinti aukščiau išdėstytus privalumus ir minusus, o tada įsigyti tokią apsaugą nuo lietaus, kuri tau leis išlikti maksimaliai sausam.

P. S. Praktika rodo, kad nuo lietaus geriausiai saugo likimas namuose, bet šauliui juk nebūna šlapia, būna šiek tiek drėgna; nebūna šalta, o tik maloniai vėsu. Linkime, kad oro sąlygos nebūtų pretekstas nesimokyti ginti Lietuvos. ×

LENGVASIS KULKOSVAIDIS HK 421: NAUJAS, INOVATYVUS IR MODULINIS

Tekstas ir nuotraukos: VALDAS KILPYS

1. Šiuolaikinėse karo doktrinos vis labiau išryškėja lengvųjų kulkosvaizdžių svarba.

Kartais pasitaiko retų ir puikių progų išbandyti naujausius ginklus. Šį kartą „Trimitas“ buvo maloniai pakviestas į įmonės „Baltic Arms“ – oficialios „Heckler & Koch“ gamintojo atstovės Lietuvoje – organizuotus naujausio lengvojo kulkosvaizdžio HK421 lauko bandymus. „Baltic Arms“ jau daugelį metų yra ištikima Šaulių sąjungos partnerė – remia renginius, varžybas ir kitas šauliškas veiklas.

15

JOKIŲ KOMPROMISŲ!

Nebus nuodėmė priminti, kad „Heckler & Koch GmbH“ (HK arba H&K) – tai Vokietijos šaunamųjų ginklų gamintojas, kuriantis pistoletus, šautuvus, automatų, kulkosvaizdžius ir granatsvaizdžius. Žodžiu, viską, kas šaudo „nuo rankos“.

Įmonė įsikūrusi Oberndorfe prie Nekaro, Badeno-Viurtembergo žemėje, tačiau taip pat turi padalinius Jungtinėje Karalystėje, Prancūzijoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose. Tai viena žinomiausių ir labiausiai vertinamų šaunamųjų ginklų gamintojų pasaulyje.

Iš pradžių, iki 1956-ųjų, bendrovė gamino stakles ir metalo detales, kol netikėtai gavo Bundesvero užsakymą sukurti naują automatinį šautuvą. Taip pasaulį išvydo garsusis „Heckler & Koch G3“. Šauliams šis ginklas yra gerai žinomas – tik mes, dėl kito gamintojo, jį vadiname AK-4. Mielas, sunkus ir taiklus „irklas“ iki šiol ištikimai tarnauja Lietuvos šaulių sąjungai.

G3 sėkmė paskatino HK galutinai pereiti į gynybos pramonę. Nuo 1991 iki 2002 metų HK trumpai priklausė „Royal Ordnance“, o šiuo metu yra „Heckler & Koch Group“ dalis kartu su „Heckler & Koch Defense“, „NSAF Ltd.“ ir „Heckler & Koch France SAS“. Bendrovės šūkis išliko nepakitęs: *Keine Kompromisse!* (liet. Jokių kompromisų!)

2024-ŪJŲ NAUJOKAS

Aptariamas kulkosvaizdis pasaulį išvydo visai neseniai – vos praėjusiais metais. Jis iš karto tapo viena ryškiausių karinės pramonės parodos „EuroSatory 2024“ žvaigždžių. Naujasis ginklas evoliucio- navo iš garsiosios „Heckler & Koch“ 7,62 mm kalibro bendrosios paskirties kulkosvaizdžių (GPMG) serijos MG5.

Vos pažvelgus į HK 421 tampa akivaizdu, kad vienas iš svarbiausių jo patobulinimų – ženkliai sumažintas svoris. Palyginus su standartiniu pėstininkų kulkosvaizdžiu MG5A2, turinčiu 460 mm ilgio vamzdį, HK 421, su 421 mm ilgio vamzdžiu (ilgiausiu iš šiuo metu siūlomų), yra maždaug 2,7 kg lengvesnis. Be to, vizualiai jis primena šiek tiek padidintą automatinį šautuvą.

Sumažintas svoris gerokai padidina pėstininkų padalinių mobilumą ir palengvina ginklo valdymą. HK 421 valdyti pakanka vieno kario. Gamintojas taip pat siūlo šį kulkosvaizdį su dar trumpesniu 330 mm vamzdžiu, dėl ko bendras svoris sumažėja iki maždaug 8,3 kg. Ginklo ilgis, priklausomai nuo konfigūracijos, svyruoja nuo 995 mm iki 810 mm, tad HK 421 yra itin kompaktiškas.

YPATYBĖS

HK 421 perėmė keletą pagrindinių MG5 serijos konstrukcinių sprendimų: ilgo veikimo dujinio stūmoklio sistemą, greitai keičiamą vamzdį, unikalų šovinių tiekimo mechanizmą bei užtaisytos šovinių juostos indikatorius. Taip pat išliko tvirtas MG5 modelio saugos mechanizmas su trimis fiksavimo padėtimis, kuris patikimai apsaugo nuo atsitiktinio šūvio ir užtikrina, kad spyna būtų saugiai užfiksuota prieš šaudymą arba nuėmus pistoleto ranke- nos modulį.

Be šių esminių savybių, HK 421 įdiegta hidraulinė smūgių slopinimo sistema (demferis), leidžianti efektyviai naudoti įvairius priedus, tokius kaip sulankstoma buožė.

Ginklas taip pat turi trijų padėčių dujų reguliavimo bloką, skirtą įprastam šau- dymui, ilgalaikiam intensyviu šaudymui bei šaudymui su garso slopintuvu. Režimą galima keisti bet kioje ginklo būsenoje, net ir užtaisytame ginkle.

Ypač verta paminėti ir puikų vamzdžio keitimo mechanizmą: vamzdį galima pakeisti vos per 10 sekundžių. Pakanka užfiksuoti nešimo rankeną vidurinėje padėtyje ir pasukti specialią svirtį, kuri atlaisvina vamzdį nuo uokso.

ĮSPŪDŽIAI

Net ir nepatyrusiam šauliui šovinių juostą įstatyti nebus sudėtinga – užtaisymo rankena didelė ir patogi. Šį kartą bandytas kulkosvaizdis turėjo įprastą, reguliuojamą buožę, kurios reguliavimo mechanizmas labai primena AR-15 sistemos šautuvus. Gaila, neteko išbandyti modelio su sustumiama buože, kuris būtų dar kompaktiškesnis.

Vienas iš pirmųjų pastebėtų niuansų – labai „gilus“ nuleistukas. Spaudi ilgai ir nuobo- džiai, o šūvis vis nepasigirsta. Kita vertus, tai nėra taikliojo šaulio ginklas, tad toks sprendimas labiau trukdo tik dėl įgūdžių stokos.

Kai pasipila šūviai, tampa aišku: rankose – modernus ginklas. Atitrunka beveik nejaučiama, o hidraulinė sistema dirba nepriekaištingai, todėl HK 421 išlieka puikiai valdomas net ir intensyvaus šaudymo metu – ko tikrai negalima pasakyti apie senesnės kartos kulkosvaizdžius.

Šaudyti buvo naudojamas kolimatorius ir artintuvai. Talkiniai stovėjo 200 m, 300 m ir 500 m atstumu. Juos suguldyti nepa- sirodė sudėtinga užduotis. Gamintojo atstovas paminėjo, kad HK 421 taip pat

puikiai tinka šaudyti be atramos. Gaila, šį kartą galimybės tuo įsitikinti neturėjome...

EKSPERTAI SAKO

Renkant medžiagą šiam straipsniui išryškėjo pagrindiniai ekspertų įvardijami HK 421 kulkosvaizdžio privalumai:

– Nedidelis svoris – HK 421 yra net 3 kg lengvesnis už MG5.

– Modulinė konstrukcija – keičiami vamzdžiai ir buožės, įvairios spalvų variantų galimybės.

– Puiki, inovatyvi mechanika – uždara besisukiojanti spyna ir hidraulinė atitrunkos slopinimo sistema užtikrina patikimą ir sklandų veikimą.

– Paprasčiausia ir efektyvi parako dujų valdymo sistema, kuri ne tik palengvina ginklo priežiūrą, bet ir didina jo saugumą bei valdomumą.

TENDENCIJOS

Šiuolaikinėse karo doktrinos vis labiau išryškėja lengvųjų kulkosvaizdžių svarba. Akivaizdu, kad daug šalių siekia sukurti naujos kartos ginklus, kuriems valdyti pakaktų vieno kario.

Keletas šiuo metu vystomų projektų:

- Belgija – EVOLYS
- Turkija – MFR56, KMG556CL ir KMG762CL
- JAV – MG 68
- Rusija – RPL 20

Panašu, kad HK 421 su savo inovacijomis ir mobilumu puikiai įsilieja į šią naująją tendenciją. ×

„SPOTIFY“ IR „NETFLIX“ TRAUKIA NE TIK MILIJONUS VARTOTOJŲ, BET IR KIBERNETINIUS NUSIKALTĒLIUS:

6 PATARIMAI, KAIP APSISAUGOTI

1

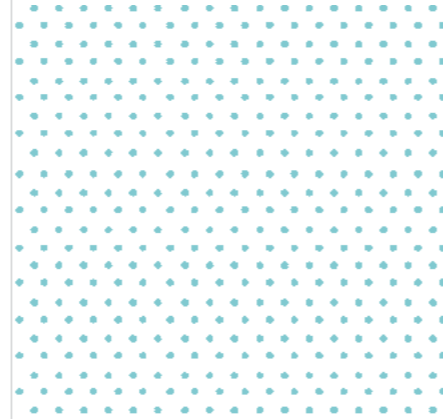
Preneruojamos transliacijų platformos, tokios kaip „Spotify“ ir „Netflix“, vilioja ne tik milijonus vartotojų, bet ir kibernetinius nusikaltėlius. Sukčiai siekia perimti paskyras ne tik tam, kad galėtų nemokamai naudotis paslaugomis ar parduoti prieigą kitiems, bet ir bando įgyvendinti finansines apgaulės, todėl vartotojams svarbu žinoti apie galimas grėsmes bei imtis atsargumo priemonių. Kaip tai padaryti, pataria „Baltimax“ kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET ekspertas Lukas Apynis.

16

Didžiausių transliacijų platformų, tokių kaip „Spotify“, „Netflix“, „Disney+“, „Amazon Prime Video“, „YouTube Premium“ ir kt., vartotojai nuolat susiduria su kibernetinėmis atakomis, o štai, pavyzdžiui, 2023-iejį pažymėti keliais dideliais incidentais, kai tiek „Netflix“, tiek „Spotify“ patyrė reikšmingų saugumo pažeidimų.

Tų metų pradžioje „Netflix“ naudotojai masiškai tapo fišingo atakų aukomis. Sukčiai siuntė apgaulingus el. laiškus ir SMS žinutes, kuriose buvo pateiktos kenkėjiškos nuorodos į padirbtus prisijungimo puslapius. Taip perimtos paskyros buvo perparduodamos tamsiajame internete arba naudojamos įvairioms finansinėms apgaulėms įgyvendinti. „Spotify“ tų metų kovą susidūrė su duomenų saugumo pažeidimu, kai tūkstančių vartotojų prisijungimo duomenys nutekėjo irbuvo parduodami tamsiajame internete. Tokių duomenų nutekėjimas gali sukelti nemažai rūpesčių tiems, kurie naudoja tuos pačius slaptažodžius skirtingose paskyrose.

Kadangi tokios platformos tvarko daug asmeninės vartotojų informacijos nuo

1. „Baltimax“ kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET ekspertas L. Apynis.

mokėjimo duomenų ir el. pašto adresų iki žiūrėjimo įpročių bei kitų jautrių duomenų, jos tampa itin vertingais taikiniais kibernetiniams nusikaltėliams. „Dėl nuolat augančių grėsmių vartotojai turėtų skirti ypatingą dėmesį savo paskyrų apsaugai ir imtis prevencinių priemonių, kad sumažintų kibernetinių atakų riziką“, – tvirtina kibernetinio saugumo ekspertas L. Apynis.

FIŠINGO PINKLĖS

Fišingas (angl. *phishing*) yra viena dažniausių kibernetinių nusikaltėlių naudojamų taktikų, todėl ir preneruojamos transliacijų platformos tampa dažniais taikiniais. Sukčiai siunčia apgaulingus el. laiškus ar žinutes, siekdami išvilioti vartotojų prisijungimo duomenis ir pasinaudoti jų paskyromis.

Nusikaltėliai, taikydami fišingą, dažniausiai sukelia skubos jausmą, teigdami apie tariamas paskyros problemas, pavyzdžiui, „Mokėjimo metodas atmestas: prenumerata bus atšaukta“, ir ragina paspausti kenksmingas nuorodas.

„Tokios nuorodos nukreipia į suklastotas svetaines, kurios atrodo kaip oficialūs puslapiai, tačiau jų tikslas – pavogti vartotojo duomenis. Be to, kibernetiniai nusikaltėliai dažnai išnaudoja anksčiau nutekėjusius prisijungimo duomenis, nes daugelis vartotojų naudoja tuos pačius slaptažodžius keliose platformose. Tad svarbu būti budriems – nespauti įtartinų nuorodų, visada tikrinti siuntėjo adresą ir jungtis prie paskyros tik per oficialią svetainę“, – tvirtina IT žinovas L. Apynis.

SLAPTAŽODŽIŲ SPĖJIMAI

Dar viena dažna taktika – slaptažodžių spėjimo atakos (angl. *credential stuffing*), kai automatizuotos programos bando prisijungti, naudodamos tūkstančius galimų vartotojų vardų ir slaptažodžių derinių.

Be to, kibernetiniai nusikaltėliai gali pasinaudoti kenkėjiškais programomis, kurios slapta stebi, kokius duomenis vartotojai įveda savo įrenginiuose, įskaitant prisijungimo duomenis.

Norint atpažinti, ar paskyra buvo pažeista, verta stebėti įtartiną veiklą – neįprastus prisijungimo vietų įrašus, netikėtus atkuriamą turinio pokyčius ar staiga atsiradusius naujus profilius preneruojamų transliacijų platformų paskyrose. „Pastebėjus tokius požymius, būtina nedelsiant keisti slaptažodį, atsijungti nuo visų įrenginių. Taip pat svarbu įjungti papildomas saugumo priemones, kad būtų sumažinta pakartotinės atakos rizika“, – pataria L. Apynis.

NETIKROS PROGRAMĖLĖS

Neautorizuotos trečiųjų šalių programėlės vilioja vartotojus pažadais suteikti papildomas funkcijas, pavyzdžiui, reklamos blokavimą ar nemokamą „Premium“ prieigą, tačiau iš tikrųjų gali kelti rimtą grėsmę paskyros saugumui.

Atsisiųsdami netikras programėles, naudotojai nesąmoningai suteikia prieigą kibernetiniams nusikaltėliams, galintiems pavogti ir kitų puslapių prisijungimo duomenis, taip pat ir mokėjimų kortelių duomenis, pakeisti slaptažodį ar net parduoti prieigą tretiesiems asmenims“, – teigia kibernetinio saugumo ekspertas.

Siekiant išvengti šių pavojų, būtina vengti trečiųjų šalių siūlomų neoficialių programėlių ir visada atsisiųsti jas tik iš patikimų šaltinių.

Kaip apsisaugoti nuo sukčių transliacijų platformose?

1. SAUGOKITĖS SUKČIŲ IR APGAULINGŲ LAIŠKŲ.

– Tokių platformų kaip „Spotify“ ir „Netflix“ atstovai niekada neprašys jūsų slaptažodžio, mokėjimo duomenų ar kitų asmeninių duomenų el. paštu per trečiąsias šalis.

– Jei gaunate el. laišką su skubiu prašymu atnaujinti paskyros informaciją arba įspėjimu apie saugumo problemas, būkite atsargūs – tai gali būti fišingo atvejis.

– Prieš spustelėdami nuorodą el. laiške, užveskite ant jos pelės žymeklį ir patikrinkite, ar tikrasis URL adresas atitinka oficialią svetainę. Jei adresas atrodo įtartinas, nespauskite.

– Siekiant didesnio saugumo, geriausia interneto svetainės adresą įvesti rankomis naršyklėje.

2. NAUDOKITE TIK OFICIALIAS PROGRAMĖLES.

Geriausia bet kokią programėlę, įskaitant preneruojamų transliacijų platformų, atsisiųsti tik iš patikimų šaltinių, pvz., „Google Play“, „App Store“ ar oficialių svetainių. Neautorizuotos trečiųjų šalių programėlės gali atrodyti patraukliai, tačiau jos dažnai būna pavojingos ir gali pavogti prisijungimo duomenis.

3. NAUDOKITE STIPRIUS SLAPTAŽODŽIUS IR DVIEJŲ VEIKSNIŲ AUTENTIFIKAVIMĄ (2FA).

– Naudokite ilgą, unikalų slaptažodį kiekvienai paskyrai, nenaudokite to paties slaptažodžio keliose skirtingose platformose.

– Geriausia naudoti slaptažodžių tvarkyklę, kuri padės generuoti ir saugoti sudėtingus slaptažodžius.

– Įjunkite dviejų veiksmų autentifikavimą (2FA) – net jei kažkas sužinos jūsų slaptažodį, be papildomo patvirtinimo prisijungti nepavyks.

4. STEBĖKITE PASKYROS VEIKLĄ IR TIKRINKITE, AR DUOMENYS NEBUVO NUTEKINTI.

– Jei „Spotify“, „Netflix“ ar kitų paslaugų paskyrose atsirado naujų grojaraščių, peržiūrėtų filmų ar serialų, kurių nežiūrėjote, tai gali būti ženklas, kad kažkas naudoja jūsų paskyrą.

– Jei staiga buvote atjungti nuo visų įrenginių arba slaptažodis buvo pakeistas be jūsų žinios, kuo greičiau jį pakeiskite.

– Daugelis platformų leidžia patikrinti, iš kokių įrenginių buvo jungtasi prie paskyros – jei neatpažįstate prisijungimų, atjunkite įtartinus įrenginius ir pakeiskite slaptažodį.

– Patikrinkite, ar jūsų el. paštas nėra įtrauktas į duomenų nutekėjimą per paslaugas kaip „Have I Been Pwned“. Jei jūsų duomenys nutekėjo, nedelsdami pakeiskite slaptažodį ir įjunkite papildomas apsaugos priemones.

KA DARYTI, JEI ĮTARIATE ĮSILAUŽIMĄ?

– Nedelsdami atsijunkite nuo visų įrenginių per paskyros nustatymus („Sign out everywhere“).

– Pakeiskite slaptažodį į naują, stiprų ir unikalų.

– Patikrinkite prijungtas trečiųjų šalių programas ir pašalinkite nepažįstamas ar įtartinas.

– Peržiūrėkite, ar jūsų el. paštas ir mokėjimo duomenys nebuvo pakeisti.

– Jei negalite atkurti prieigos prie paskyros arba manote, kad ji buvo naudojama neteisėtai, kreipkitės į klientų aptarnavimo tarnybą.

Kibernetiniai nusikaltėliai nuolat tobulina savo taktikas, todėl svarbu sekti naujausias grėsmes ir apsaugos priemones. Vartotojai turėtų stebėti oficialius preneruojamų transliacijų platformų pranešimus apie galimas apgaulės ir reguliariai atnaujinti savo įrenginių operacinę sistemą bei programinę įrangą, kad išvengtų saugumo spragų. „Nuolatinis informuotumas padeda atpažinti naujus sukčiavimo būdus ir išlikti žingsniu priekyje kibernetinių grėsmių“, – reziumuoja „Baltimax“ kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET ekspertas L. Apynis. ×

Rubrika „Kibernetinis saugumas“ rengiama bendradarbiaujant su oficialiu ESET atstovu Lietuvoje „NOD Baltic“.

JAUNIMAS IR SOCIALINIAI TINKLAI. AR MEDIJOS GALI DARYTI ĮTAKĄ JAUNIMO PILIETIŠKUMUI?

1

Tekstas: SIMONA KULIEŠAITĖ

Gyvenant sparčiai besivystančių technologijų amžiuje, diena be įvairių komunikacijos priemonių, pavyzdžiui, socialinių tinklų, atrodo neįmanoma. Nuolatinis medijų prieinamumas žmonėms suteikia galimybę realiu laiku gauti naujausią informaciją, bendrauti pasauliniu mastu, o internete randamas edukacinis turinys gali tapti puikia mokomąja priemone.

1. Statistiškai aktyviausiai socialiniais tinklais naudojasi jaunimas, tad kyla klausimas: ar galima pasitelkus šią aplinką ugdyti pilietišką jaunąją kartą?

17

Vis dėlto nuolatinis „scrollinimas“ dažnai tampa priklausomybę keliančiu laisvalaikio užsiėmimu, kuris ne tik pakeičia gyvą bendravimą ar suteikia priklausymo tam tikrai grupei jausmą, bet ir padaro aktyvius socialinės medijos vartotojus labiau pažeidžiamus. Statistiškai aktyviausiai socialiniais tinklais naudojasi jaunimas, tad kyla klausimas: ar galima pasitelkus šią aplinką ugdyti pilietišką jaunąją kartą?

Pradėkime nuo to, kas yra pilietiškumas ir kokią žinutę norime perduoti jaunimui. Skirtingose epochose ir kultūrose sąvoka „pilietiškumas“ buvo suprantama skirtingai, todėl ir šiandien nėra vieno tikslaus šio termino apibrėžimo. Visuomenėje dažnai girdime pilietiškumą siejamą su tautiškumu ir patriotizmu. Tačiau ar tikrai šie žodžiai reiškia tą patį?

PILIETIŠKUMAS APIMA TRIS PAGRINDINIUS ASPEKTUS:

- Teisinis: kiekvienas save ir valstybę gerbiantis pilietis privalo laikytis įstatymų, sąžiningai mokėti mokesčius, dalyvauti politinės valdžios rinkimuose.
- Kultūrinis: svarbu laikytis istorinių tradicijų, švęsti valstybines šventes, mokėti ir vartoti gimtąją kalbą.
- Socialinė atsakomybė: pagarba ir pagalba kitiems, rūpinimasis aplinkinių gerove, nepakantumas netinkamam ar nusikalstamam elgesiui.

O patriotiškumas ar tautiškumas reiškia meilę Tėvynei, atsidavimą ir buvimą tam tikros tautos dalimi.

Nors šios sąvokos atrodo artimos, jos nėra tapačios – veikia papildo viena kitą.

Taigi, kalbant apie jaunimo požiūrį į pilietiškumą formavimą per socialinius tinklus, kyla klausimas – ar begalinė informacijos pasiūla internete gali turėti įtakos šiam procesui? Atsakymas – taip, gali, tačiau nereikėtų manyti, kad tik medijomis galima užauginti pilietiškai atsakingą jaunimą.

Pirmiausia, jauno žmogaus pasaulėžiūra, vertybės ir pilietiškumo samprata formuojama šeimoje, mokykloje bei per įvairias užklasines veiklas. Tik po to eina medijų įtaka. Todėl nors socialiniai tinklai yra svarbi informacijos sklaidos priemonė, jie neturėtų būti laikomi pagrindiniu pilietiškumo ugdymo įrankiu.

Be to, socialiniai tinklai veikia algoritmų principu – jie, išanalizavę vartotojo veiksmus, pateikia turinį, kuris labiausiai galėtų sudominti. Tai reiškia, kad norėdamas pasiekti pilietiškumą ugdančią turinį vartotojas jau turi juo domėtis. Kitaip tariant, pilietiškumą skatinančios žinutės dažnai nepasiekia tų, kuriems jos labiausiai reikalingos.

Vis dėlto socialiniai tinklai gali būti puiki erdvė dalytis idėjomis, suburti bendruomenes, diskutuoti aktualiomis temomis. Galutinis rezultatas priklauso nuo to, kokį turinį pasirenka pats jaunimas. O šis pasirinkimas dažniausiai kyla iš to, kokias vertybes jaunas žmogus atsineša iš namų. ×

UKRAINA 2014 METAIS IŠŠŪKIAI IR IŠBANDYMAI. V DALIS

POSTIMPERINĖS KOLONIZACIJOS ĮVEIKIMO PATIRTIS

18

„Trimitas“ tęsia straipsnių ciklą apie Ukrainos įvykius 2014 metais. Jį parengė Ukrainos karo veteranas Seržas Ševčenka ir plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šaulė Vilma Kiurė.

2

1. Prorusiški aktyvistai, kuriuos palaikė su „rusų pasauliu“ susijusios grupuotės. Jų veiklos centru tapo Kulikovo laukas – aikštė Odesos centre. Čia jie įkūrė stovyklą. Nuotrauka – „Vikipedija“.

2. Profsąjungų rūmų pastate Odesoje, kur pasislėpė separatistai, ir nuo stogų bei pro langus nepaliaudami šaudė į ukrainiečių aktyvistus, kilo gaisras. Nuotrauka – „Vikipedija“.

VALDŽIOS UŽGROBIMAS LUHANSKE

2014-ųjų balandį prorusiškos jėgos pradėjo sistemingas administracinių pastatų užėmimo operacijas rytų Ukrainoje. Balandžio 6 d. Luhanske protestuotojai užėmė Ukrainos saugumo tarnybos (SBU) pastatą. Ši ataka buvo kruopščiai suplanuota – pastate buvo aptikta ginklų sandėlių, kurie netrukus aprūpino separatistų būrius.

Saugumo tarnybos užgrobimas tapo strateginiu atspirties tašku perimant miesto kontrolę. Separatistai paskelbė vadinamąją „Luhansko liaudies respubliką“ (LLR) ir inicijavo neteisėtą „referendumą“ dėl nepriklausomybės. Gegužės mėnesį separatistai jau valdė daugelį administracinių pastatų, tarp jų – ir Luhansko srities administraciją. Vietos teisėsaugos institucijos bei valdininkai arba pasitraukė, arba perėjo į prorusiškų jėgų pusę. Miestas sparčiai virto prorusiškų jėgų tvirtove.

2014-ŪJŲ PAVASARIO IR VASAROS ĮVYKIAI

Po valdžios užgrobimo Luhanske separatistai įvedė savąją tvarką, kuri sukėlė humanitarinę krizę. Valstybinės įstaigos nustojo veikti, prasidėjo maisto ir vaistų stygius, o tarp gyventojų įsigalėjo baimė ir chaosas. Represijos prieš proukrainietiškus aktyvistus, žurnalistus ir paprastus piliečius tapo kasdienybe.

Ukrainos kariuomenė pradėjo karinę operaciją, siekdama susigrąžinti regiono kontrolę. Vasarą įsiplieskė įnirtingos kautynės Luhansko apylinkėse, ypač svarbios buvo operacijos oro uosto rajone. Oro uostas iki rugpjūčio pabaigos buvo išlaikytas Ukrainos pajėgų ir tapo pasipriešinimo simboliu. Tačiau dėl nuolatinių atakų ir sunkiosios Rusijos artilerijos naudojimo oro uostas buvo prarastas. »

UKRAINOS PASIENIO UŽKARDOS UŽPUOLIMAS

Lemiamas įvykis regione buvo Ukrainos pasienio užkardos užpuolimas Izvarynės rajone. 2014 metų birželio 2 dieną grupė smogikų, palaikoma Rusijos artilerijos ir šarvuotosios technikos, užpuolė Izvarynės užkardą. Mūšis truko keletą parų. Nepaisant stipraus pasipriešinimo, Ukrainos pajėgos, nesulaukusios paramos dėl Luhansko apgulties, buvo priverstos atsitraukti. Šis praradimas atvėrė separatistams tiekimo koridorių tiesiai iš Rusijos. Luhansko įvykių rezultatai

Baigiantis 2014-ųjų vasarai Luhanską visiškai kontroliavo separatistai ir Rusijos pajėgos. Miestas išgyveno sunkius mūšius, humanitarinę krizę ir buvo smarkiai sugriautas. Luhansko sritis tapo hibridinio karo arena, kurioje vietinės prorusiškos jėgos, palaikomos oligarchų ir kuratorių iš Rusijos, atliko svarbų vaidmenį eskaluojant konfliktą.

Įvykiai Luhanske tapo pavyzdžiu to, kaip išorinis įsikišimas ir vidaus problemos gali atvesti prie viso regiono destabilizacijos. Miestas, kuris dar neseniai buvo taikios Ukrainos dalis, virto prievartos ir suirutės simboliu.

ODESA

GEGUŽĖS 2-OJI ODESOJE. KOVA UŽ MIESTO ATEITĮ

2014-ųjų pavasaris Ukrainai buvo ne eilinių permainų, o visos šalies išlikimo metas. Pasibaigus Orumo revoliucijai ir prasidėjus Rusijos agresijai šalies rytuose, daugeliui miestų iškilo susiskaldymo grėsmė. Odesa dėl strateginės padėties tapo vienu iš pagrindinių įtampos taškų. Odesa – raktas į Pietų Ukrainą – tapo vienu svarbiausių mūšių laukų tarp Kremliaus palaikomų grupuočių ir Ukrainos patriotų. Šis daugiatautis uostamiestis visada garsėjo unikalia kultūra ir tolerancija. Tačiau 2014-ųjų pavasarį, įsikišus pašalinėms jėgoms, čia įsplieskė priešprieša, galiausiai paskatinusi dar vieną tragediją, kurią Rusijos propagandininkai panaudojo savo tikslams kaip eilinį antiukrainietišką „feiką“.

„Sudegintos aukos profsąjungų rūmuose“, „Odesos Katynė“, kaip ir „ukrainiečių nužudytas berniukas su trumpikėmis Slovjanske“, kaip ir mitas, kad „8 metus bombardavo Donbasą“ ir kiti propagandiniai mitai ilgus metus iki šiol atlieka savo mobilizuojantį vaidmenį rusų urapatriotams visame pasaulyje.

3. Izvarynės pasienio užkarda prieš ir po mūšio. Nuotraukos – „Vikipedija“.

POLITINĖ SITUACIJA ODESOJE ĮVYKIŲ IŠVAKARĖSE

Aneksavus Krymą ir prasidėjus ginkluotam konfliktui Donecke ir Luhanske prorusiškos jėgos suaktyvėjo visoje Ukrainoje. Odesa, istoriškai artima Rusijai, su didele dalimi rusakalbių gyventojų, tapo idealiu Kremliaus taikiniu. Prorusiškoji propaganda aktyviai dirbo per pavaldžią žiniasklaidą, stengdamasi sukurstyti antiukrainietiškas nuotaikas.

Pirmosiomis 2014-ųjų gegužės dienomis Odesoje susiklostė sudėtinga politinė situacija. Vienoje pusėje buvo proukrai-nietiškos jėgos, vienijamos bendro tikslo išsaugoti šalies nepriklausomybę. Tarp jų – „Euromaidano“ aktyvistai, ginkluotųjų pajėgų veteranai ir eiliniai miestiečiai, palaikę Ukrainos teritorinį vientisumą. Kitoje pusėje atsидūrė prorusiški aktyvistai, kuriuos palaikė su „rusų pasauliu“ susijusios grupuotės. Jų veiklos centru tapo Kulikovo laukas – aikštė Odesos centre. Čia jie įkūrė stovyklą.

Stovykla Kulikovo lauke iškilo 2014-ųjų kovo pradžioje, iš karto po įvykių Kryme. Jos dalyviai atvirai pasisakė prieš naują Ukrainos valdžią, pareikšdami apie ketinimą įkurti „Odesos liaudies respubliką“.

panašią į apsiselbusius darinius šalies rytuose. Šią stovyklą sudarė įvairios grupuotės: vietiniai prorusiški aktyvistai, kriminalinių sluoksnių atstovai, taip pat atvykėliai iš Rusijos, Padniestrės ir netgi Krymo. Daugelis jų buvo akivaizdžiai susiję su Rusijos kuratoriais, gaudavo finansinę ir organizacinę paramą. Stovykloje vykdavo mitingai, plito antiukrai-nietiška medžiaga, o jos dalyviai aktyviai palaikė Rusijos agresiją prieš Ukrainą.

Gegužės pradžioje įtampa mieste augo. Proukrai-nietiški aktyvistai nuolat susidurdavo su provokacijomis, grasinimais ir būdavo sumušami. Miesto ir srities valdžia buvo neryžtinga, baiminosi Kremliaus įsikišimo. Viso to fone prorusiškos jėgos Odesoje elgėsi jūžliai, provokuodamos konfliktus ir siekdamos destabilizuoti situaciją.

2014-ŪJŲ GEGUŽĖS 2-OSIOS ĮVYKIŲ EIGA

Gegužės 2-ąją Odesa turėjo tapti futbolo rungtynių tarp vietinio „Čornomoreco“ klubo ir Charkivo „Metalisto“. Nuo ankstauro ryto abiejų komandų sirgaliai, sudarę proukrai-nietišką koaliciją, ėmė rinktis miesto centre. Sirgaliai, garsėjantys savo aktyvia pilietine pozicija, tapo svar-

4. Izvarynės pasienio užkarda prieš ir po mūšio. Nuotraukos – „Vikipedija“.

Įvykiai Luhanske tapo pavyzdžiu to, kaip išorinis įsikišimas ir vidaus problemos gali atvesti prie viso regiono destabilizacijos. Miestas, kuris dar neseniai buvo taikios Ukrainos dalis, virto prievartos ir suirutės simboliu.

bia proukrai-nietiško judėjimo dalimi. Jie surengė taikas eitynes, ketindami pademonstruoti vienybę ir pabrėžti Ukrainos teritorinio vientisumo svarbą.

Tačiau kelią sirgaliams pastojų grupė prorusiškų aktyvistų. Susidūrimas įvyko Hreckos gatvėje, kur radikalai nusiteikusios prorusiškos jėgos sutiko sirgalių koloną. Prasidėjo susirėmimai. Prorusiški aktyvistai, ginkluoti lazdomis, grandinėmis, „Molotovo“ kokteiliais ir šaunamaisiais ginklais, puolė maršo dalyvius. Jie užėmė barikadas miesto centre, naudodami iš anksto paruoštą amuniciją. Prasidėjo žiaurus gatvės mūšis.

Susirėmimai miesto centre tęsėsi keletą valandų. Prorusiškos jėgos pamėgino sulaikyti eitynes, bet proukrai-nietiški aktyvistai atrėmė puolimą. Per konfliktą abi pusės patyrė nuostolių. Keli žmonės žuvo nuo šautinių žaizdų. Milicija laikėsi pasyviai, todėl riaušės tapo nekontroliuojamos.

Vakarop konfliktas persikėlė į Kulikovo lauką. Proukrai-nietiški aktyvistai, politizuoti Ukrainos futbolo sirgaliai ir vietiniai gyventojai nuėjo į prorusiškų aktyvistų stovyklą, kuri tuo metu jau buvo tapusi separatizmo simboliu. Stovykla buvo sunaikinta, o jos dalyviai pasislėpė Profsąjungų rūmuose.

Kaip tik čia įvyko tragedija, tapusi juoda Odesos istorijos dėme ir Kremliaus propagandinių manipuliacijų pagrindu. Profsąjungų rūmų pastate, kur pasislėpė separatistai, ir nuo stogų bei pro langus nepaliaudami šaudė į ukrainiečių aktyvistus, kilo gaisras. Anot įvairių šaltinių, ugnis įsplieskė tuomet, kai abi pusės ėmė naudoti „Molotovo“ kokteilius. Pastatas, netinkamas evakuacijai, tapo mirtinai spąstais buvusiems jame. Žmonės, atsидūrę viduje, žuvo nuo ugnies arba užduso. Tragedija nusinešė 48 žmonių gyvybes, dauguma kurių buvo prorusiški aktyvistai. Šimtai buvo sužaloti.

Gegužės 2-osios įvykiai tapo vienu tragiškiausių naujosios Odesos istorijos puslapiu. Proukrai-nietiškiems aktyvistams tai buvo diena kovos už nepriklausomybę, už miesto teisę likti vieningos Ukrainos dalimi. Prorusiškos jėgoms šis įvykis tapo jų veiklos kulminacija, sukėlusia katastrofiškas pasekmes.

Ukrainos pusė įvykius priėmė kaip įrodymą, kad Odesa pasirengusi gintis nuo išorės jėgų. Tačiau dešimčių žmonių žūtis tapo dingstimi Rusijos propagandai, kuri pasistengė pateikti Ukrainos pusę kaip agresorę. Ši tragedija amžiams pakeitė Odesą, primindama kainą, kurią tenka mokėti už laisvę ir nepriklausomybę. »

3.-4. Izvarynės pasienio užkarda prieš ir po mūšio. Nuotraukos – „Vikipedija“.

MARIUPOLIS

2014-UJŲ MARIUPOLIS. SVARBAUS UKRAINOS UOSTO GYNYBA

2014-ųjų pavasaris ir vasara Mariupoliui, vienam stambiausių Ukrainos uostamiesčių, tapo sunkių išbandymų metu. Strateginė miesto Azovo jūros pakrantėje reikšmė pavertė jį svarbiu taikiniu prorusiškiems separatistams, siekusiems perimti regiono kontrolę. Įvykiai Mariupolyje atspindėjo visą karo Ukrainos rytuose dramatiškumą: valdžios užgrobigumą, gatvės mūšius, tragiškas aukas ir ilgai lauktą išvadavimą.

PRIEŠISTORĖ: STRATEGINĖ MARIUPOLIO REIKŠMĖ

Mariupolis buvo svarbus pramoninis ir ekonominis Donecko srities centras. Stambios metalurgijos gamyklos, uostas ir patogi vieta darė miestą vertingą tiek Ukrainai, tiek ir separatistams. Mariupolio užgrobigimas atvėrė prieglobą prie Azovo jūros, suteikė galimybę formuoti „sausumos koridorių“ tarp Rusijos ir aneksuoto Krymo.

Pasibaigus Orumo revoliucijai ir prasidėjus Krymo aneksijai, prorusiškos nuotaikos mieste ėmė stiprėti. 2014-ųjų balandį Mariupolyje, kaip ir kituose Donbaso miestuose, prasidėjo protestai, kuriuos rengė vietiniai prorusiški aktyvistai. Tie protestai greitai peraugo į masines riaušes, kurias lydėjo administracinių pastatų užgrobigimas.

VALDŽIOS UŽGROBIGIMAS MARIUPOLYJE

2014 metų balandžio 6 dieną protestuotojai užgrobigė Mariupolio miesto tarybos pastatą ir pareiškė palaikantys „Donecko liaudies respubliką“. Aktyvistai išskėlė Rusijos vėliavą ir paskelbė miestą apsišaukėlių darinio dalimi. Netrukus protestai peraugo į labiau organizuotą pasipriešinimą Ukrainos valdžiai, palaikomą tiek vietinių gyventojų, tiek ir atvykėlių iš kitų Donbaso rajonų.

Viena pagrindinių figūrų Mariupolyje tapo Denysas Kuzmenka, buvęs milicijos darbuotojas, ėmęs vadovauti vietinėms separatistų formuotėms. Jo veiksmus, skirtus sustiprinti „DLR“ pozicijoms mieste, lydėjo represijos prieš proukrainietiškus aktyvistus, ginklų grobstymas ir įtvirtinimų statyba. Separatistai taip pat užmezgė ryšius su Rusijos kuratoriais, kurie tiekė jiems materialinę ir techninę pagalbą. Jie užvaldė miestą, o Ukrainos teisėsaugos organai ir karinės pajėgos ėmė rengtis išlaisvinimo operacijai.

5

2014 METŲ GEGUŽĖS 9-OSIOS ĮVYKIAI: MŪŠIS UŽ MIESTĄ

Gegužės 9-oji tapo viena tragiškiausių dienų Mariupolio istorijoje. Ryte Ukrainos Nacionalinės gvardijos daliniai pamėgino susigrąžinti miesto kontrolę. Pagrindinis tikslas buvo išlaisvinti miesto milicijos valdybos pastatą, kuriame įsitvirtino separatistai.

Operacija prasidėjo įnirtingu mūšiu. Separatistai, ginkluoti automatais, granatsvaiddžiais ir „Molotovo“ kokteiliais, smarkiai priešinosi. Milicijos pastatas užsidegė ir mūšiai persikėlė į gretimas gatves. Per susirėmimą nukentėjo ne tik karinių veiksmų dalyviai, bet ir taikūs gyventojai. Oficialiais duomenimis, tą dieną žuvo apie 20 žmonių, dešimtys sužeista.

Gegužės 9-osios įvykiai Mariupolyje buvo lemiami. Ukrainos pajėgos neįstengė visiškai išvaduoti miesto, tačiau sudavė rimtą smūgį separatistams. Tai privertė juos stiprinti savo pozicijas ir rengtis naujiems susirėmimams.

Įvykiai Mariupolyje 2014-ųjų pavasarį ir vasarą atskleidė, kad Ukraina pasirengusi ginti savo miestus, nepaisydama chaoso ir didžiulių netekčių. Mariupolis, atlaikęs okupaciją ir gatvės mūšius, tapo pasipriešinimo ir tvirtybės simboliu.

6

5. Mariupolio milicijos valdybos pastatas po mūšio. Nuotrauka - „Vikipedija“.

6. Iki rusų pasaulio invazijos Mariupolis buvo gražus miestas. Nuotrauka - „Vikipedija“.

MIESTO IŠVADAVIMO OPERACIJA

2014-ųjų birželio viduryje Ukrainos kariuomenė pradėjo aktyvų puolimą Donecko srityje. Sėkmingai išvadavus Slovjangską ir Kramatorską, atėjo Mariupolio eilė. Operacijai vadovavo Nacionalinės gvardijos padaliniai, „Azovo“ savanorių pulkas ir Ukrainos ginkluotosios pajėgos. Birželio 13-ąją Ukrainos pajėgos pradėjo lemiamą miesto išvadavimo operaciją. Mūšiai susitelkė užgrobtos miesto tarybos rajone, taip pat svarbiausiose transporto mazguose. Dėl tinkamai suderintų veiksmų, vietinių aktyvistų palaikymo ir taktinių smūgių Ukrainos pajėgoms pavyko išstumti separatistus iš miesto. Daugelis jų pasitraukė į Donecko pusę, palikę Mariupolį Ukrainos žinioje.

PASINIO UŽKARDOS UŽPUOLIMAS

Ypatingą reikšmę miesto išlaikymui turėjo atsitikimas Novoazovsko rajono pasienio užkardeje, esančioje netoli Mariupolio.

Birželio 14 dieną separatistai, palaikomi Rusijos ginkluotųjų formuotėlių, surengė

ataką prieš užkardą. Tai buvo strategiškai svarbus punktas, per kurį Rusija galėjo tiekti ginklus ir šaudmenis. Ukrainos pasieniečiai galingai priešinosi, nepaisydami gausių apšaudymų ir šarvuotosios technikos puolimų. Po kelių mūšio dienų Ukrainos pajėgos sugebėjo apginti užkardą, kas tapo svarbiu veiksmu stabilizuojant situaciją regione.

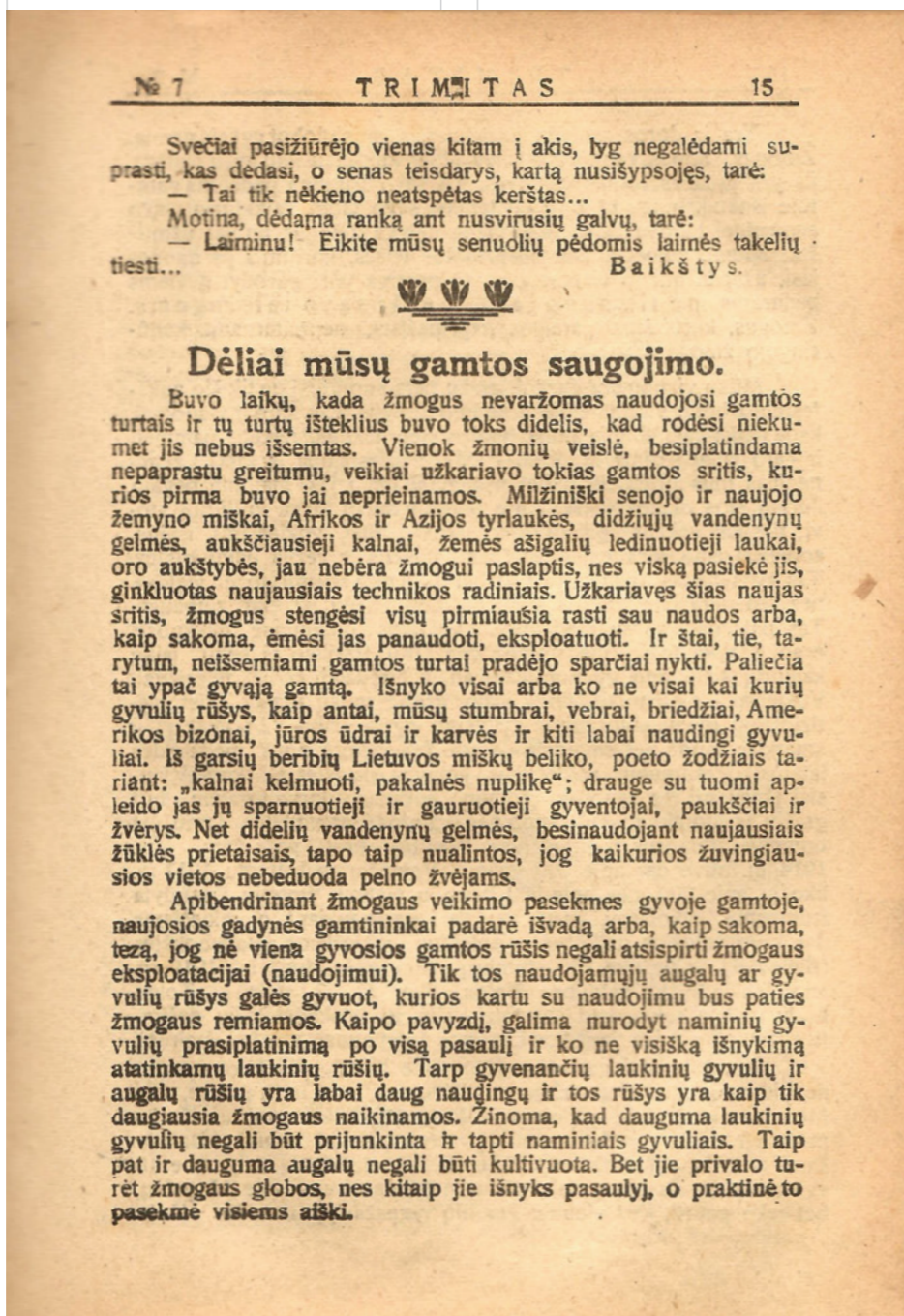
MARIUPOLIO ĮVYKIŲ REZULTATAI

Mariupolio išvadavimas tapo viena pirmųjų reikšmingų Ukrainos pergalių šalies rytuose. Miestą vėl kontroliavo Ukrainos valdžia, ir čia pradėta atkurti tvarka. Tačiau grėsmė išliko: 2014-ųjų rudenį Rusijos palaikomi separatistai keletą kartų atakavo aplinkines teritorijas, įskaitant Šyrokyne ir Granitnę.

Įvykiai Mariupolyje 2014-ųjų pavasarį ir vasarą atskleidė, kad Ukraina pasirengusi ginti savo miestus, nepaisydama chaoso ir didžiulių netekčių. Mariupolis, atlaikęs okupaciją ir gatvės mūšius, tapo pasipriešinimo ir tvirtybės simboliu. x

KĄ RAŠĖ „TRIMITAS“?

Nuo šio teksto „Trimate“ 1920 metais praėjo 105 metai. Skaitai šiandien ir sunku patikėti – jei ne senovinis stilius, atrodo, kad tekstas šiomis dienomis ir parašytas.

19

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS – LIETUVAI TĖVYNEI!

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

PRASMINGA IR GERBIAMA
PROFESIJA

2 BAKALAURO STUDIJŲ
PROGRAMOS

STIPENDIJA IR KARIŲ
SOCIALINĖS GARANTIJOS

ŠIUOLAIKINĖS GYVENIMO
SĄLYGOS

100 % VALSTYBĖS
FINANSUOJAMOS
STUDIJS

VADO PAREIGOS

KARJERA LIETUVOS
KARIUOMENĖS
VIENETUOSE, NATO
ŠTABUOSE

WWW.LKA.LT

+370 682 31 072

LKA.ATRANKA@MIL.LT

@karoakademija

@lietuvas_karo_akademija

lietuvas karo akademija

PRENUMERUOK IR SKAITYK 2025

Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt